

Príloha . 1 k Návrh Aktualizácie Komunitného plánu sociálnych služieb na roky 2011 -2018
(2020)

Mestské zastupiteľstvo v Spišských Vlachoch:

číslo:

Bod programu: 5

Materiál

na zasadnutie Mestského zastupiteľstva v Spišských Vlachoch

Vec: Návrh Aktualizácie Komunitného plánu sociálnych služieb na roky 2011 – 2018 (2020)

Dôvod predloženia:

Materiál obsahuje:

Bližšie špecifikované
v Dôvodovej správe

I. Dôvodová správa

II. Návrh uznesenia

Spracoval: Mgr. Mária Dzurillová

Zodpovedá: Ing. JUDr. Stanislav Kandrik

Predkladá: Ing. JUDr. Stanislav Kandrik

Príloha . 1 k Návrh Aktualizácie Komunitného plánu sociálnych služieb na roky 2011 – 2018 (2020).

I.

D ô v o d o v á s p r á v a

A) Zhodnotenie doterajšieho stavu:

Prvý komunitný plán sociálnych služieb mesta Spišské Vlachy bol spracovaný v roku 2011, na roky 2011 – 2018, schválený MsZ uznesením . 89 VI/2011 d a 07.06.2011. Plnenie Komunitného plánu sociálnych služieb je v zmysle toho Uznesenia 2x ro ne hodnotené na zasadnutiach sociálnej komisie a raz ro ne ku 30.10. aktuálneho roka je predkladaná správa o plnení komunitného plánu sociálnych služieb MsZ v Spišských Vlachoch.

B) Zdôvodnenie novej úpravy:

Zákon . 448/2008 Z.z. o sociálnych službách v platnom znení, alej Zákon o sociálnych službách, od 1.1.2018 ukladá obciam a mestám zosúladi KPSS, ktorý je strategickým dokumentom na realizáciu cie ov v sociálnej oblasti so strategickými dokumentmi na lokálnej, na regionálnej a na štátnej úrovni. Mesto je povinné uvies komunitný plán sociálnych služieb do súladu s § 83 ods. 5 Zákona o sociálnych službách do 30. júna 2018 a v lehote 15 dní predloži VÚC svoj chválený komunitný plán.

C) Dopad na rozpo et a hospodárenie mesta:

žiadne

D) Dopad na personálne náklady:

nie

E) Potreba úpravy predpisovej základne:

nie

F) Dopad na innosti ostatných orgánov samosprávy mesta:

nie

G) Variantné riešenia: (potrebné uvies výhody a nevýhody jednotlivých variantov)

nie

H) Riešenie odporú ané spracovate om:

Odporú a schváli

II.
N á v r h u z n e s e n i a

k materiálu:

Po prerokovaní materiálu **Mestské zastupiteľstvo v Spišských Vlachoch:**

I. schvaľuje:

Aktualizáciu Komunitného plánu sociálnych služieb na roky 2011 – 2018 (2020).

The background of the cover is a photograph of a church tower in Spišské Vlachy. The tower is white with a dark roof and a clock face. The image is in a sepia or brownish tone. The text is overlaid on the image in white.

MESTO SPIŠSKÉ VLACHY

**„NÁVRH“
AKTUALIZÁCIE
KOMUNITNÉHO PLÁNU
SOCIÁLNYCH SLUŽIEB
na roky 2011 – 2018 (2020)**

Jún 2018

Zoznam skratiek

EF – Európsky fond

EÚ – Európska únia

KSK – Košický samosprávny kraj

MPSVaR – Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny

MR – Mestský rozpočet

MsÚ – Mestský úrad

MsZ – Mestské zastupiteľstvo

MVO – Mimovládne organizácie

OZ – občianske združenie

PHSR – Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja

SZČO – Samostatne zárobkovo činná osoby

SZTP – Slovenský zväz telesne postihnutých

ÚPSVaR – Úrad práce sociálnych vecí a rodiny

v znp – v znení neskorších predpisov

ZP – Zdravotne postihnutý

Z. z. – Zbierka zákonov

ESF – Európsky sociálny fond

KPSS – komunitný plán sociálnych služieb

OBSAH

1.	ÚVOD.....	4
2.	LEGISLATÍVNE VÝCHODISKÁ	5
2.1	Národná úroveň.....	5
2.2	Regionálna úroveň.....	8
2.3	Miestna úroveň.....	8
2.4	Sociálne služby.....	10
2.4.1	Druhy sociálnych služieb	11
2.4.2	Účastníci právnych vzťahov pri poskytovaní sociálnych služieb	12
3.	KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	13
3.1	Komunitný plán sociálnych služieb	14
3.1.1	Štruktúra komunitného plánu	14
3.2	Úlohy a kompetencie obce v zmysle zákona o sociálnych službách.....	15
4.	ORGANIZÁCIA PROCESU KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V MESTE	17
4.1	Harmonogram aktualizácie KPSS mesta Spišské Vlachy.....	17
5.	ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O MESTE SPIŠSKÉ VLACHY	18
6.	ANALÝZA SOCIOLOGICKÝCH ÚDAJOV A DEMOGRAFICKÝCH ÚDAJOV	19
6.1	Vzdelávanie na území mesta	23
6.2	Sociálnoprávna ochrana detí a Sociálna kuratela	29
7.	ANALÝZA POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB A ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI	33
7.1	Na území kraja a okresu.....	33
7.2	Na území mesta	36
7.3	Mesto ako poskytovateľ sociálnych služieb v praxi.....	47
7.3.1	Sociálna prevencia.....	47
7.3.2	Základné sociálne poradenstvo	47
7.3.3	Posudková činnosť.....	47
7.3.4	Poskytovanie opatrovateľskej služby.....	49
8.	ANALÝZA POTRIEB A ŽELANÍ OBYVATEĽOV V OBLASTI SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	53
9.	SWOT ANALÝZA	58
9.1	SWOT analýza pre oblasť sociálnych služieb v meste Spišské Vlachy.....	58
10.	PREDSTAVA BUDÚCNOSTI SOCIÁLNYCH SLUŽIEB – STANOVENIE PRIORÍT A CIEĽOV ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	60
10.1	Stanovenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb v meste.....	60
11.	ČASOVÝ PLÁN REALIZÁCIE KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB MESTA	62
12.	SPÔSOB VYHODNOCOVANIA PLNENIA KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB MESTA	63
13.	ZÁVER	64

1. ÚVOD

Predstavujeme Vám aktualizovaný komunitný plán sociálnych služieb mesta Spišské Vlchy, ktorý analyzuje súčasnú situáciu v sociálnej oblasti v našom meste, hodnotí a poukazuje na aktuálne potreby našich občanov, navrhuje ciele a priority pre poskytovanie a rozvoj sociálnych služieb na obdobie rokov 2011 – 2018 (2020). Prvý komunitný plán sociálnych služieb mesta Spišské Vlchy bol spracovaný v roku 2011, na obdobie rokov 2011 – 2018, schválený bol uznesením MsZ č. 89 VI/2011 dňa 07.06.2011. Potrebný prieskum vtedajšieho stavu poskytovania sociálnych služieb a potrieb občanov bol realizovaný prieskumom verejnej mienky prostredníctvom dotazníkov. Máme za to, že výsledky dotazníkového prieskumu nestratili na svojej aktuálnosti ani po uplynutí viacerých rokov. V sociálnej oblasti je stále čo vylepšovať, aby sme poskytovali kvalitné a dostupné sociálne služby občanom, skutočne odkázaným na pomoc inej fyzickej osoby a zabránili sociálnemu vylúčeniu osôb a podporili zotrvanie občanov v ich prirodzenom domácom prostredí – čo bola a je naša vízia a predstava budúcnosti poskytovania sociálnych služieb na území nášho mesta.

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“) v znení účinnom od 1.1.2018 ukladá obciam a mestám zosúladiť KPSS, ktorý je strategickým dokumentom na realizáciu cieľov v sociálnej oblasti so strategickými dokumentmi na lokálnej, regionálnej a štátnej úrovni. Na lokálnej úrovni s Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišské Vlchy, ktorý bol v našom meste vypracovaný v roku 2015 na roky 2016 - 2022 externým spracovateľom: Spišskou regionálnou rozvojovou agentúrou a schválený MsZ v Spišských Vlachoch dňa 3.3.2016 uznesením č. 177/VII/2016. Na prvý pohľad sa môže zdať, že ide o rovnaké spracovanie problematiky, má to však svoje dôvody. V komunitnom pláne je širší priestor na východiskový a želaný stav v sociálnej oblasti. S prípravou aktualizácie sme začali v januári tohto roka. Prieskumu sa mohli zúčastniť poslanci a obyvatelia mesta prostredníctvom poslaneckého prieskumu, školy, detský domov, materská škola, zástupcovia poskytovateľov sociálnych služieb, prijímatelia sociálnych služieb dotazníkovou metódou a zamestnanci mestského úradu. Bola stanovená pracovná skupina a spracovateľský tím. Bol stanovený harmonogram postupu aktualizácie komunitného plánu sociálnych služieb.

Dôležitejšie však ako samotné vypracovanie komunitného plánu a stanovenie cieľov a priorít je jeho realizácia, riešenie navrhovaných postupov, jeho vyhodnotenia a aktualizovanie spojené s aktuálnym rozvojom a poskytovaním sociálnych služieb na území mesta podľa potrieb obyvateľov. Komunitný plán sociálnych služieb má funkciu oporného dokumentu, na základe ktorého dokáže mesto efektívne plánovať rozvoj sociálnej oblasti v meste.

2. LEGISLATÍVNE VÝCHODISKÁ

Východiskami pre aktualizáciu Komunitného plánu sociálnych služieb mesta Spišské Vlachy na roky 2011 – 2018 (2020) sú trendy, politiky a dokumenty na národnej, regionálnej a miestnej úrovne.

2.1 Národná úroveň

Systém sociálnych služieb je dynamickým systémom, ktorý od roku 2011 podliehal viacerým legislatívnym zmenám. Uvádzame zmeny týkajúce sa predovšetkým kompetencií obcí a miest.

Zákon č. 50/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o sociálnych službách s účinnosťou od 01.03.2013

- významná zmena spôsobu financovania zariadení sociálnych služieb zriadených alebo založených obcami a neverejnými poskytovateľmi vybraných druhov sociálnych služieb prostredníctvom účelovej dotácie z rozpočtovej kapitoly MPSVR SR prostredníctvom finančného príspevku obciam.

Zákon č. 185/2012 Z. z. s účinnosťou od 29.06.2012

- zrušil predchádzajúcim zákonom č. 50/2012 Z. z. danú povinnosť samosprávy určovať úhradu za vybrané sociálne služby najmenej vo výške 50 % ekonomicky oprávnených nákladov na sociálnu službu. Obce a vyššie územné celky si naďalej určujú výšku úhrady od 0 do 100 % ekonomicky oprávnených nákladov danej sociálnej služby.

Zákon č. 485/2013 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2014

- zlepšenie kvality sociálnych služieb, ich udržateľnosť a dostupnosť, ochrana príjmu prijímateľov sociálnej služby s nízkymi príjmami,
- podpora zariadení rodinného typu – obmedzenie kapacity pri zriaďovaní nových ZSS,
- nová skupina sociálnych služieb krízovej intervencie,
- komunitné centrá a terénna sociálna služba krízovej intervencie,
- riešenie problémov v segregovaných komunitách,
- ďalšie nové druhy sociálnych služieb: služba včasnej intervencie, špecifikuje sa poskytovanie sociálnych služieb v zariadení podporovaného bývania v byte alebo rodinnom dome, stanovuje sa veková hranica pre pobyt v tomto zariadení a v zariadení pre seniorov, obmedzuje sa možnosť celoročného pobytu v domovoch sociálnych služieb,
- upravujú sa podmienky kvality sociálnych služieb a systém ich hodnotenia.

Zákon č. 331/2017 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2018

- nová nepriaznivá sociálna situácia na účely poskytnutia sociálnej služby a jej definícia, nejde len o zosúladenie rodinného a pracovného života,
- zmeny v personálnych štandardov a kvalifikačných predpokladoch odborných zamestnancov,
- poskytovanie sociálnych služieb v komunitnom centre,
- terénna forma poskytovania služby včasnej intervencie (v rodinnom prostredí dieťaťa),
- zmeny v rozsahu činností v zariadení podporovaného bývania,

- v dennom stacionári pre deti zabezpečiť odbornú činnosť, ktorou je výchova,
- zmeny týkajúce sa posudkovej činnosti, obligatórne vykonávanie miestnej ohliadky rodinného prostredia alebo prostredia, v ktorom sa žiadateľ zdržiava. Posudková činnosť sa bude vykonávať aj u seniora, ktorý žiada umiestnenie v ZpS z iných vážnych dôvodov,
- špecializované poradenstvo ako výkon samostatnej praxe sociálneho pracovníka,
- základné sociálne poradenstvo ako samostatná činnosť obce a VÚC – ustanovenie výnimky pre obce a VÚC, nepotrebujú sa na túto sociálnu službu registrovať. Ide o výkon pôsobnosti orgánu verejnej správy,
- Právne postavenie zodpovedného zástupcu v rámci registrácie. Zodpovedný zástupca za odborné poskytovanie sociálnej služby musí byť v pracovnom pomere k poskytovateľovi.
- Nová povinnosť pre poskytovateľa – písomne oznámiť do 8 dní skutočný deň začatia poskytovania sociálnej služby.
- Povinnosť poskytovateľa zverejniť ekonomicky oprávnené náklady.
- Nová povinnosť obce – poskytovať finančný príspevok na prevádzku neverejnému poskytovateľovi sociálnych služieb pre zariadenia v kompetencii obce.
- Nový spôsob výpočtu finančného príspevku pri odkázanosti na opatrovateľskú službu.
- Zvýšenie hranice ochrany príjmu pre opatrovateľskú službu na sumu 1,65 násobku životného minima.
- Zmeny v pôsobnosti obci – vydávať písomné vyjadrenia o súlade predloženej žiadosti o poskytnutie finančných príspevkov zo štátneho rozpočtu s KPSS obce.
- Obec je povinná uviesť KPSS do súladu s § 83 ods. 5 v lehote do 30. júna 2018 a v lehote 15 dní predložiť VÚC svoj schválený KPSS.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb v SR na roky 2015 -2020 sú stanovené takto:

- zabezpečiť realizáciu práva občana na poskytovanie sociálnej služby, zabezpečiť dostupnosť sociálnych služieb v súlade s potrebami cieľových skupín a komunity,
- zabezpečiť rozvoj sociálnych služieb dostupných pre osoby v segregovaných lokalitách s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby,
- zvýšiť dostupnosť komunitných sociálnych služieb s dôrazom na rozvoj sociálnych služieb pre rodinu, ktorá sa stará o svojho člena odkázaného na pomoc inej osoby pri sebaobsluže,
- deinštitucionalizovať sociálne služby,
- presadiť princíp integrovanej dlhodobej zdravotno-sociálnej starostlivosti,
- zaviesť systém zabezpečenia a hodnotenia podmienok kvality poskytovaných sociálnych služieb.¹

Národný program aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020

V záujme merateľnosti progresu boli stanovené štyri oblasti (domény), ktoré naplňajú aktívne starnutie, vrátane indikátorov, ktorými sa dajú merať:

- predpoklady pre aktívne starnutie v rámci podporujúceho prostredia,

¹Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/rodina-socialna-pomoc/socialne-sluzby/nprss-2015-2020.pdf>

- príspevok starších ľudí v rámci platenej práce,
- sociálne aktivity a participácia starších ľudí,
- nezávislý a autonómny život starších ľudí.²

Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020

Národný program je rozdelený do nasledovných oblastí:

1. Zvyšovanie povedomia
2. Primeraná životná úroveň a sociálna ochrana
3. Prístupnosť (prostredia, dopravy, informácií, služieb, tovarov...)
4. Rovnaké zaobchádzanie, prístup k spravodlivosti a ochrana pred diskrimináciou
5. Nezávislý spôsob života a začlenenie do spoločnosti, osobná mobilita
6. Rešpektovanie domova a rodiny
7. Vzdelávanie
8. Zdravotníctvo
9. Habilitácia a rehabilitácia
10. Zamestnávanie
11. Účasť na politickom a verejnom živote
12. Účasť na kultúrnom živote, rekreácii, záujmových aktivitách a športe
13. Ženy so zdravotným postihnutím
14. Deti so zdravotným postihnutím
15. Rizikové situácie a núdzové humanitárne situácie
16. Koordinácia a monitorovanie
17. Štatistika, zhromažďovanie údajov a výskum
18. Medzinárodná spolupráca
19. Publicita, monitoring a evaluácia plnenia programu³

Národný akčný plán na elimináciu a prevenciu násillia na ženách 2014 – 2019

Násillie na ženách je v súlade s medzinárodným konceptom ľudských práv chápané ako porušovanie ľudských práv a forma diskriminácie žien. Je to forma rodovo - podmieneného násillia, ktoré je nasmerované proti ženám z dôvodu ich príslušnosti k ženskému rodu a postihuje ženy disproportcionálne.

Realizačné oblasti národného akčného plánu :

1. Právny a strategický rámec
2. Poskytovanie pomoci a dostupné podporné služby
3. Metodiky a štandardy
4. Vzdelávanie pomáhajúcich profesií
5. Primárna prevencia
6. Monitoring a výskum
7. Násillie voči ženám na pracovisku⁴

²Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/ministerstvo/rada-vlady-sr-prava-seniorov/npas-2014-2020.pdf>

³Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/rodina-socialna-pomoc/tazke-zdravotne-postihnutie/narodny-program-rozvoja-zivotnych-podmienok-osob-so-zdravotnym-postihnutim-roky-2014-2020.pdf>

Ďalšími východiskami pre aktualizáciu KPSS na roky 2011-2018 (2020) sú: zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov vznp a zákon č. 406/2011 Z. z. o dobrovoľníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

2.2 Regionálna úroveň

Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v Košickom samosprávnom kraji na roky 2016 - 2020 je rozdelená do nasledujúcich oblastí:

- sociálna prevencia a poradenstvo v sociálnych službách,
- krízová intervencia,
- pobytové služby,
- terénne služby,
- sociálne služby pre občanov so zdravotným znevýhodnením,
- sociálne služby pre seniorov,
- prevencia a eliminácia domáceho násillia páchaného na ženách,
- rozvoj sociálnych služieb,
- dobrovoľníctvo v sociálnych službách,
- sociálnoprávna ochrana a sociálna kuratela detí a mládeže.⁵

PHSR Košického samosprávneho kraja uvádza:

Európskou sociálnou chartou sa členské štáty Rady Európy dohodli zabezpečiť svojim obyvateľom sociálne práva na zlepšenie ich životnej úrovne a sociálneho blahobytu. Podľa charty je cieľom vnútroštátnej a medzinárodnej politiky uskutočňovanej všetkými primeranými prostriedkami dosiahnutie podmienok na zabezpečenie účinného výkonu okrem iných aj týchto práv a zásad:

- každý má právo na prospech zo sociálnych služieb,
- každá staršia osoba má právo na sociálnu ochranu,
- každá osoba bez primeraných zdrojov má právo na sociálnu a lekársku pomoc,
- každá osoba so zdravotným postihnutím má právo na nezávislosť, na sociálnu integráciu a na účasť na živote spoločnosti.

Je treba si uvedomiť, že kvalita poskytovaných sociálnych služieb je významný rozvojový prvok. Popri presadzovaní kvantitatívneho prístupu k riešeniu sociálnych problémov nebola kvalite poskytovaných sociálnych služieb v uplynulom období venovaná dostatočná pozornosť.⁶

2.3 Miestna úroveň

Komunitný plán sociálnych služieb mesta Spišské Vlachy na roky 2011 -2018

Vízia: *Poskytovať kvalitné a dostupné sociálne služby občanom, skutočne odkázaným na pomoc inej fyzickej osoby. Zabrániť sociálnemu vylúčeniu osôb a udržať ich v ich*

⁴Dostupné na: https://www.gender.gov.sk/wp-content/uploads/2012/06/NAP_nasilie_print.pdf

⁵Dostupné na: https://web.vucke.sk/files/socialne_veci/2016/koncepcia_final-2016_2020.pdf

⁶Dostupné na:

https://web.vucke.sk/files/dokumenty/pub/regionalny_rozvoj/phsr/2015/phsr_kosickeho_kraja_2016_2022.pdf

prirodzenom rodinnom prostredí.

Strategický cieľ: *Zabezpečenie kvalitných a dostupných sociálnych služieb.*

Špecifické ciele:

- 1. Poznať plány a predstavy poskytovateľov sociálnych služieb.**
- 2. Služby bližšie k občanom, aby ľudia čo najdlhšie zotrvali vo svojom prirodzenom prostredí.**
- 3. Podpora ľudskej a občianskej dôstojnosti občanov so zdravotným postihnutím a seniorov mesta Spišské Vlachy.**
- 4. Vyššia kvalita sociálnych služieb, čo sa prejaví väčšou rôznorodosťou služieb, ktoré budú primeranejšie uspokojovať individuálne potreby a chrániť práva ľudí v sociálnej núdzi.**

Na základe analýzy sociálnej situácie občanov mesta Spišské Vlachy a poskytovaných služieb si mesto stanovilo hlavné ciele komunitného plánu sociálnych služieb mesta:

1. Podporiť zotrvanie občanov mesta v ich prirodzenom prostredí
 - 1.1 Rozširovanie a skvalitňovanie opatrovateľskej služby pre občanov v súlade s ich potrebami a platným zákonom o sociálnych službách.
 - 1.2 Rozširovanie podporných sociálnych služieb pre starých a osamelých občanov – donáška obedov.
 - 1.3 Zabezpečenie sociálnej služby v jedálni.
2. Zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb a sociálneho poradenstva.
 - 2.1 Na výkon opatrovateľskej služby zamestnávanie pracovníkov s príslušným vzdelaním alebo akreditovaným kurzom opatrovateľskej činnosti.
 - 2.2 Vytvorenie a posilnenie samostatného sociálneho oddelenia mesta, kde budú pracovať zamestnanci s požadovaným vzdelaním podľa platného zákona o sociálnych službách.
3. Vytvoriť organizačné a materiálne podmienky na realizáciu úloh mesta podľa zákona o sociálnych službách a komunitného plánu sociálnych služieb.
 - 3.1 Zabezpečenie registrácie sociálnych služieb.
 - 3.2 Zabezpečenie finančných prostriedkov na sociálne služby v rozpočte mesta na roky 2011 až 2018 a skvalitnenie sociálnych služieb v súlade s predpokladanými potrebami obyvateľov mesta.

Plnenie a realizácia vízie, priorít a cieľov boli každoročne vyhodnocované v správach o plnení KPSS mesta Spišské Vlachy ku 30.10. príslušného kalendárneho roka a sú zverejnené na webovom sídle mesta.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Spišské Vlachy na roky 2016 – 2022

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jej obyvateľov. Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované rozvojové aktivity obce je Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Vízia: *Moderné mesto s moderným vidieckym charakterom s dobrým zázemím pre bývanie*

Podpora vzdelanosti, profesionality, hrdosti, informovanosti a angažovanosti obyvateľov mesta. Vytváranie príležitostí, budovanie infraštruktúry pre kultúru, šport, vzdelávanie a pre

aktívne trávenie voľného času. Budovanie a investície do bytovej výstavby, nájomných a sociálnych bytov.⁷

2.4 Sociálne služby

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“) upravuje právne vzťahy pri poskytovaní sociálnych služieb, financovanie sociálnych služieb a dohľad nad poskytovaním sociálnych služieb.

Sociálna služba v zmysle zákona o sociálnych službách je odborná činnosť, obslužná činnosť alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na

- a) prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- b) zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti,
- c) zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- d) riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny,
- e) prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny,
- f) zabezpečenie starostlivosti o dieťa z dôvodu situácie v rodine, ktorá vyžaduje pomoc pri starostlivosti o dieťa.

Nepriaznivá sociálna situácia podľa zákona o sociálnych službách je ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy

- a) z dôvodu, že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
- b) pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok alebo návykových škodlivých činností,
- c) pre ohrozenie jej vývoja z dôvodu jej zdravotného postihnutia, ak ide o dieťa do siedmich rokov veku,
- d) pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav,
- e) z dôvodu, že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
- f) z dôvodu, že dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok podľa osobitného predpisu (ďalej len „dôchodkový vek“),
- g) pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- h) pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo, ak sa stala obeťou správania iných fyzických osôb, alebo
- i) pre zotrvávanie v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generácie reprodukovanej chudoby,
- j) z dôvodu straty bývania alebo ohrozenia stratou bývania.

Zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby je zabezpečenie ubytovania, stravy, nevyhnutného ošatenia, obuvi a nevyhnutnej základnej osobnej hygieny.

⁷Dostupné na: http://www.spisskevlachy.sk/dokumenty/phasr/phasr_8_12_2015.pdf

Krízová sociálna situácia je ohrozenie života alebo zdravia fyzickej osoby a rodiny, ktoré vyžaduje bezodkladné riešenie sociálnou službou.

Sociálna služba sa vykonáva najmä prostredníctvom sociálnej práce, postupmi zodpovedajúcimi poznatkom spoločenských vied a poznatkom o stave a vývoji poskytovania sociálnych služieb.

2.4.1 Druhy sociálnych služieb

Druh sociálnej služby, forma sociálnej služby a rozsah poskytovania sociálnej služby sa určia podľa nepriaznivej sociálnej situácie a podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby u sociálnych službách podmienených odkázanosťou.

Sociálne služby podľa druhu sú

a) sociálne služby krízovej intervencie, ktorými sú:

1. terénna sociálna služba krízovej intervencie,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach, ktorými sú:
 - nízkoprahové denné centrum,
 - integračné centrum,
 - komunitné centrum,
 - nocľaháreň,
 - útulok,
 - domov na polceste,
 - zariadenie núdzového bývania
3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu,

b) sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, ktorými sú:

1. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
2. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
3. služba na podporu zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života,
4. služba na podporu zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života v zariadení,
5. starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa,
6. služba včasnej intervencie,

c) sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, ktorými sú:

1. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek, ktorými sú:
 - zariadenie podporovaného bývania,
 - zariadenie pre seniorov,
 - zariadenie opatrovateľskej služby,
 - rehabilitačné stredisko,
 - domov sociálnych služieb,
 - špecializované zariadenie,
 - denný stacionár,
2. domáca opatrovateľská služba (ďalej len „opatrovateľská služba“),

3. prepravná služba,
 4. sprievodcovská služba a predčítateľská služba,
 5. tlmočnická služba,
 6. sprostredkovanie tlmočnickej služby,
 7. sprostredkovanie osobnej asistencie,
 8. požičiavanie pomôcok,
- d) sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií, ktorými sú
1. monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
 2. krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií,
- e) podporné služby, ktorými sú
1. odľahčovacia služba,
 2. pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,
 3. poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,
 4. podpora samostatného bývania,
 5. poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
 6. poskytovanie sociálnej služby v práci,
 7. poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

Všetky vyššie uvedené sociálne služby možno účelne a vhodne spájať a je ich možné poskytovať ambulantom, terénnou a pobytovou formou a to na určitý aj neurčitý čas.⁸

2.4.2 Účastníci právnych vzťahov pri poskytovaní sociálnych služieb

Prijímateľ

- je osoba, ktorá využíva sociálne služby, pretože sa ocitla v nepriaznivej sociálnej situácii. Sú to rovnako tí, ktorí už služby dostávajú, ako aj tí, ktorí na nich čakajú.

Poskytovateľ

- je subjekt poskytujúci sociálne služby (na základe podmienok stanovených zákonom o sociálnych službách).

Objednávateľ

- je zodpovedný za zaistenie sociálnych služieb v danej komunite. Objednávateľom sú najmä obce, mesta a vyššie územné celky, v kompetencii ktorých je sociálna služba.

Partnerstvo

- je zoskupenie osôb vytvorené na účel realizácie projektov alebo programov na predchádzanie vzniku alebo zmiernenie nepriaznivých sociálnych situácií fyzických osôb alebo na riešenie týchto situácií a projekty alebo programy komunitnej práce. Partnerstvo môže byť vytvorené najmä obcou, vyšším územným celkom, úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, zástupcami komunity a inou osobou.

⁸Dostupné na: <http://www.epi.sk/zz/2008-448/znenie-20180101>

3. KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Obec utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb, na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu na účel predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov.

Komunita, slovensky spoločenstvo, sa môže definovať ako prostredie alebo skupina ľudí, ktorí sú bez ohľadu na rozdielnosti schopní oceňovať rozdielnosti, čo im umožňuje účinne a otvorene komunikovať a spolupracovať na dosiahnutí spoločných cieľov. Výraz komunita pochádza z latinského slovného základu spoločného s *communicare*, komunikácia - komunikovať. Komunita je v najširšom zmysle slova sieť osobných vzťahov, skupín, sietí, tradícií a vzorov správania, ktoré existujú medzi tými, ktorí zdieľajú spoločné fyzické susedstvá, socioekonomické podmienky alebo spoločné chápanie a záujmy.

Plánovanie je zostavovanie, tvorba plánu. Je to rozhodovací proces voľby cieľov a prostriedkov ich dosiahnutia.

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je:

- jednou zo základných metód riadenia rozvojových procesov,
- metóda, pomocou ktorej môžeme plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali miestnym špecifikám a potrebám jednotlivých občanov,
- otvorený proces zisťovania potrieb a zdrojov a hľadanie najlepších riešení v oblasti sociálnych služieb.

Cieľom KPSS je:

- posilňovať sociálnu súdržnosť všetkých obyvateľov mesta Spišské Vlachy,
- poznať plány a predstavy samotných poskytovateľov sociálnych služieb,
- rozšírenie a skvalitnenie poskytovaných sociálnych služieb,
- predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín,
- poznať požiadavky a potreby príjemcov .

Komunitné plánovanie sa stáva čoraz rozšírenejším a používanejším termínom v oblasti sociálnych vecí. Pod týmto pojmom nevnímame len plán, dokument, písomnú prácu, ktorá je výsledkom nejakého procesu, ale jeho najdôležitejším aspektom je práve proces samotný.

Predpokladom pre poskytovanie čo najkvalitnejších služieb, ako aj orientovanie na poskytovanie dostatku sociálnych služieb pre komunity s cieľom priblížiť sociálnu službu k občanovi čo najbližšie, je nevyhnutné realizovať proces plánovania s tými, ktorých sa sociálna služba priamo týka. Prax nám ukázala, že očakávania, predstavy a ciele sú u poskytovateľa sociálnych služieb iné ako sú predstavy samotného prijímateľa sociálnych služieb.

Komunitná práca v oblasti poskytovania sociálnych služieb je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.

Komunitná rehabilitácia v oblasti poskytovania sociálnych služieb je zabezpečenie spolupráce subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia služieb zamestnanosti, poskytovatelia sociálnych služieb a poskytovatelia zdravotnej

starostlivosti na účely predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov. Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti.⁹

3.1 Komunitný plán sociálnych služieb

NR SR 10. decembra 2010 schválila zákon č. 551/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o sociálnych službách, ktorý v šiestej časti obsahuje ustanovenia o komunitnom rozvoji a komunitnom pláne v oblasti poskytovania sociálnych služieb. Ustanovenie § 83 zákona o sociálnych službách ukladá obciam a mestám vypracovať KPSS v spolupráci s inými poskytovateľmi sociálnych služieb a prijímateľmi sociálnych služieb v územnom obvode obce (mesta).

Komunitný plán obce sa vypracúva v súlade s národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb s ohľadom na miestne špecifiká a potreby.

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov. Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované rozvojové aktivity obce je PHSR obce.

Ciele a priority stanovené v Národných prioritách rozvoja sociálnych služieb majú podľa zákona o sociálnych službách následne rozpracovať obce vo svojich komunitných plánoch sociálnych služieb, majú prijať konkrétne úlohy a opatrenia na zabezpečenie ich rozvoja. Tieto aktivity je potrebné zabezpečiť na základe analýzy poskytovaných sociálnych služieb, potrieb a tradícií svojho územia.

V zmysle novely zákona o sociálnych službách účinnnej od 1.1.2018 je obec povinná uviesť KPSS do súladu s ustanovením § 83 ods. 5, a to do 30. júna 2018.

3.1.1 Štruktúra komunitného plánu

Komunitný plán sociálnych služieb obsahuje:

- a) analýzu poskytovaných sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode obce,
- b) analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov v územnom obvode obce alebo územnom obvode vyššieho územného celku na rozvoj sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a cieľových skupín v územnom obvode obce,
- c) analýzu demografických údajov a sociálnej situácie v územnom obvode obce,
- d) určenie cieľov a priorit rozvoja sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a cieľových skupín, vrátane kvantifikácie potrebnej kapacity týchto služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, určenie potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení v územnom obvode obce,
- e) časový plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb s určením kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem

⁹Dostupné na: <http://www.epi.sk/zz/2008-448/znenie-20180101>

sociálnych služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení, v jednotlivých rokoch v členení na existujúcu kapacitu a kvantifikovanú potrebu navýšenia kapacity tak, aby boli vytvorené podmienky na zabezpečenie dostupnosti sociálnej služby pre obyvateľov obce a vyššieho územného celku, ktorí sú odkázaní na sociálnu službu, vrátane určenia finančných podmienok, personálnych podmienok, prevádzkových podmienok a organizačných podmienok, ktoré vytvára obec, vyšší územný celok a zapojené subjekty na tvorbu a realizáciu komunitného plánu sociálnych služieb alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb,

- f) spôsob každoročného vyhodnocovania plnenia KPSS alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb,
- g) podmienky a spôsob zmeny a aktualizácie KPSS alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb.¹⁰

3.2 Úlohy a kompetencie obce v zmysle zákona o sociálnych službách

Kompetencie obce v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Ustanovenie § 80 zákona o sociálnych službách upravuje hlavné kompetencie a úlohy obce:

Obec

- a) vypracúva, schvaľuje KPSS,
- b) utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja,
- c) je správnym orgánom v konaniach o:
 - 1. odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, o odkázanosti na opatrovateľskú službu,
 - 2. zániku odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode,
 - 3. odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode po zmene st. odkázanosti,
 - 4. povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73 ods. 13 zákona,
- d) vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu podľa § 51 zákona,
- e) poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie
 - 1. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
 - 2. nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
 - 3. opatrovateľskej služby,
 - 4. prepravnej služby,
 - 5. odľahčovacej služby,
 - 6. pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa podľa § 31,
 - 7. terénnej sociálnej služby krízovej intervencie,
- f) poskytuje základné sociálne poradenstvo,

¹⁰Dostupné na: <http://www.epi.sk/zz/2008-448/znenie-20180101>

- g)** môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov ss podľa § 12,
- h)** uzatvára zmluvu
1. o poskytovaní sociálnej služby,
 2. o poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- i)** zriaďuje, zakladá a kontroluje nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,
- j)** môže zriaďovať, zakladat' a kontrolovať aj iné zariadenia podľa zákona,
- k)** môže poskytnúť finančný príspevok podľa § 78a ods. 8 písm. a) a § 78aa ods. 5 na základe písomnej zmluvy podľa osobitného predpisu a kontroluje hospodárenie s ním,
- l)** poskytuje podľa § 75 ods.1 a 2 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- m)** môže poskytovať podľa § 75 ods. 6 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- n)** môže poskytovať podľa § 75 ods. 7 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- o)** kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a s finančným príspevkom na prevádzku poskytovanej sociálnej služby,
- p)** ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmene o) a kontroluje ich plnenie,
- q)** vedie evidenciu
1. posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby,
 2. rozhodnutí podľa písmena c),
 3. prijímateľov sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
- r)** vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,
- s)** poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,
- t)** uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zdravotné výkony na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu,
- u)** môže poveriť právnickú osobu, ktorú zriadila alebo založila, vykonávaním sociálnej posudkovej činnosti na účely vyhotovenia posudku podľa písmena d),
- v)** vydáva písomné vyjadrenie podľa § 83 ods. 8 zákona.¹¹

¹¹Dostupné na: <http://www.epi.sk/zz/2008-448/znenie-20180101>

4. ORGANIZÁCIA PROCESU KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V MESTE

4.1 Harmonogram aktualizácie KPSS mesta Spišské Vlachy

- a) Dňa 23.2.2018 na zasadnutí sociálnej komisie bola vytvorená výkonná pracovná skupina, ktorá bude pracovať počas aktualizácie komunitného plánovania v zložení: Ing. Radoslav Leščáni, Bc. Alena Sajdáková, Peter Klocek, Mgr. Vladimír Baloga, JUDr. Ing. Stanislav Kandrik LL.M a Mgr. Mária Dzurillová.
- b) Na zasadnutí sociálnej komisie bol odsúhlasený Harmonogram aktualizácie KPSS, ktorým sa bude mapovať súčasný stav v oblasti poskytovania sociálnych služieb, rozdelenie do pracovných skupín, spôsob zberu údajov – dotazníkový, za každú cieľovú skupinu, spôsob informovania verejnosti: oznam v miestnom rozhlase a na webovom sídle mesta (www.spisskevlachy.sk) a spôsob doručenia dotazníkov pracovným skupinám.
- c) Do 10.3.2018 osloviť poslancov v rámci poslaneckého prieskumu, organizácie a poskytovateľov sociálnych a zdravotníckych služieb dotazníkovou formou.
- d) Vyplnené dotazníky vrátiť do 20.3.2018 na sociálne oddelenie mesta.
- e) Vyhodnotenie dotazníkov uskutočniť do 15.4.2018 výkonnou pracovnou skupinou.
- f) Do 30.3.2018 zber dát, aktualizácia teoretickej časti KPSS.
- g) Do 30.3.2018 vypracovať analýzu demografických a sociologických údajov.
- h) Do 15.04.2018 vypracovať analýzu poskytovateľov sociálnych služieb a ošetrovateľskej starostlivosti.
- i) Do 30.04.2018 sa uskutoční spracovanie výstupov: definovanie potrieb komunity, vyhodnotenie silných a slabých stránok v oblasti sociálnych služieb.
- j) Do 30.5.2018 vypracovanie, sumarizácia, stanovenie priorít a kompletizácia KPSS.
- k) Návrh rozvoja sociálnych služieb – máj 2018 zodpovední: pán primátor a prednosta.
- l) Prerokovanie a návrh konečnej verzie aktualizácie KPSS na roky 2011-2018 (2020) mesta Spišské Vlachy – máj 2018 zodpovedná sociálna komisia.
- m) Vyhodnotenie pripomienkového konania - jún 2018.
- n) Predloženie aktualizácie KPSS na roky 2011-2018 (2020) mesta Spišské Vlachy na schválenie MsZ v Spišských Vlachoch - jún 2018.
- o) Schválenie aktualizácie KPSS na roky 2011- 2018 (2020) mestským zastupiteľstvom - jún 2018.
- p) Zaslanie aktualizácie KPSS na VÚCKE.

5. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O MESTE SPIŠSKÉ VLACHY

Mesto Spišské Vlasy je administratívne začlenené v okrese Spišská Nová Ves a v Košickom kraji. Patrí k najmenším obciam so štatútom mesta na Slovensku. Má dve miestne časti: Dobrá Voľa a Spišské Vlasy. Jeho katastrálne územie susedí s k. ú. mesta Spišské Podhradie a obcí Žehra, Oľšavka, Slatvina, Vojkovce, Kaľava, Kolinovce, Krompachy, Slovinky, Olcnava a Bystrany. Okresné mesto Spišská Nová Ves je vzdialené 23 km a krajské mesto Košice je vzdialené cca 56 km juhovýchodne od Spišských Vlách.

Do Spišských Vlách je možné dostať sa z okresného mesta Spišská Nová Ves po štátnej ceste II/536, kde sa táto napája na štátnu cestu II/547, ktorá spája Spišské Vlasy s krajským mestom Košice. Na cestu II/547 sa v Spišských Vlachochoch napája cesta III. triedy Spišské Vlasy – Oľšavka.

Južne od čiastočne zastavaného územia Spišských Vlách prechádza hlavná dvojkolaťajová elektrifikovaná železničná trať č. 180 Košice – Žilina, a taktiež je z južnej strany územie mesta lemované jednokolaťajovou železničnou traťou č. 187 Spišské Vlasy – Spišské Podhradie. Spišské Vlasy sú obsluhované autobusovými medzimestskými linkami dopravných spoločností.

Prvá písomná zmienka o meste je z r. 1243, ale známky osídlenia siahajú až do obdobia 5000 r. pred n. l. Patrili k najvýznamnejším spišským mestám a k významným mestským centram.

V r. 1923 stratili štatút mesta. Späť ho získali v r. 1992. Stred mesta tvorí pretiahnuté vretenovité námestie. Svoj pôvodný stredoveký vzhľad stratilo po veľkých požiaroch v minulosti. Zachované historické pamiatky dnes tvoria mestskú pamiatkovú zónu.

Mesto udržiava partnerské vzťahy s mestom Chotěboř v Českej republike a s gminou Gizalky a Tymbark v Poľsku.¹²

Mapa Mesta Spišské Vlasy

Zdroj: <https://mapa.zoznam.sk/mapy-miest/Spisske-Vlasy>

¹²Dostupné na: http://www.spisskevlasy.sk/dokumenty/phasr/phasr_8_12_2015.pdf

6. ANALÝZA SOCIOLOGICKÝCH ÚDAJOV A DEMOGRAFICKÝCH ÚDAJOV

Jedným z najväznejších dôsledkov demografického vývoja v Slovenskej republike je starnutie obyvateľstva. Tento nepriaznivý trend zvyšuje nároky na sociálny systém, narastá potreba rozširovania rôznych foriem pomoci zo strany jednotlivých stupňov samospráv. Aby mesto dokázalo zabezpečiť dostatočnú ponuku sociálnych služieb v požadovanej kvalite, je potrebné zozbierať a analyzovať demografické údaje o meste.

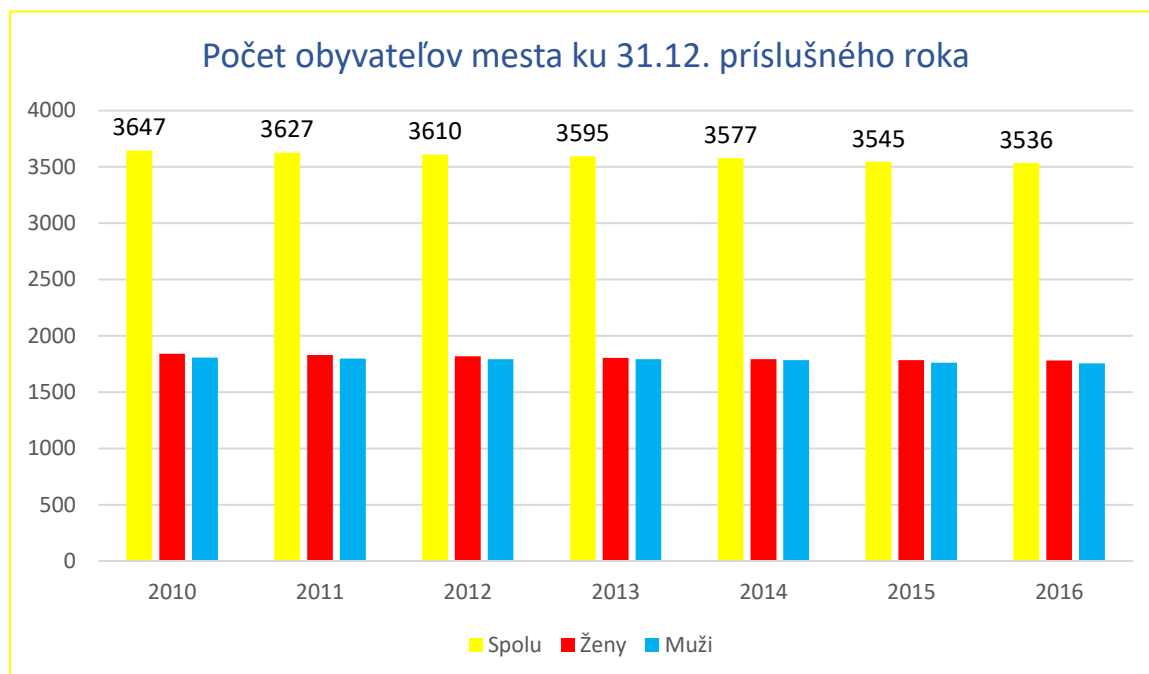
Počet obyvateľov mesta Spišské Vlachy má dlhodobý klesajúci charakter. Oproti roku 2010, kedy sa pripravoval prvý KPSS klesol počet obyvateľov ku 31.12.2016 o 111 osôb, v priemere je to o 18,5 osôb medziročne za obdobie šiestich rokov. Avšak počet osôb trvale žijúcich v meste je oveľa nižší, ak zoberieme do úvahy osoby dlhodobo žijúce v zahraničí alebo v iných mestách s trvalým pobytom na území mesta.

Tab. č. 1 Počet obyvateľov v meste k 31.12. príslušného roka

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Muži	1807	1798	1791	1791	1785	1761	1756
Ženy	1840	1829	1819	1804	1792	1784	1780
Spolu	3647	3627	3610	3595	3577	3545	3536

Zdroj: Štatistický úrad SR

Podľa štruktúry obyvateľov podľa pohlavia majú v meste prevahu ženy s 50,33% podielom.

Graf č. 1: Počet obyvateľov

Veková štruktúra obyvateľov mesta k 31.12.2016 prezrádza, že v skupine 4 roky a menej je pokles narodených detí, najviac obyvateľov máme vo vekovej skupine od 25 do 29 rokov v počte 271 osôb, čo predstavuje 8 % z celkového počtu obyvateľov, najmenej v skupinách od 90 rokov a viac, spolu 14 osôb, počet obyvateľov nad 65 rokov je 535, čo je nárast o 96 osôb

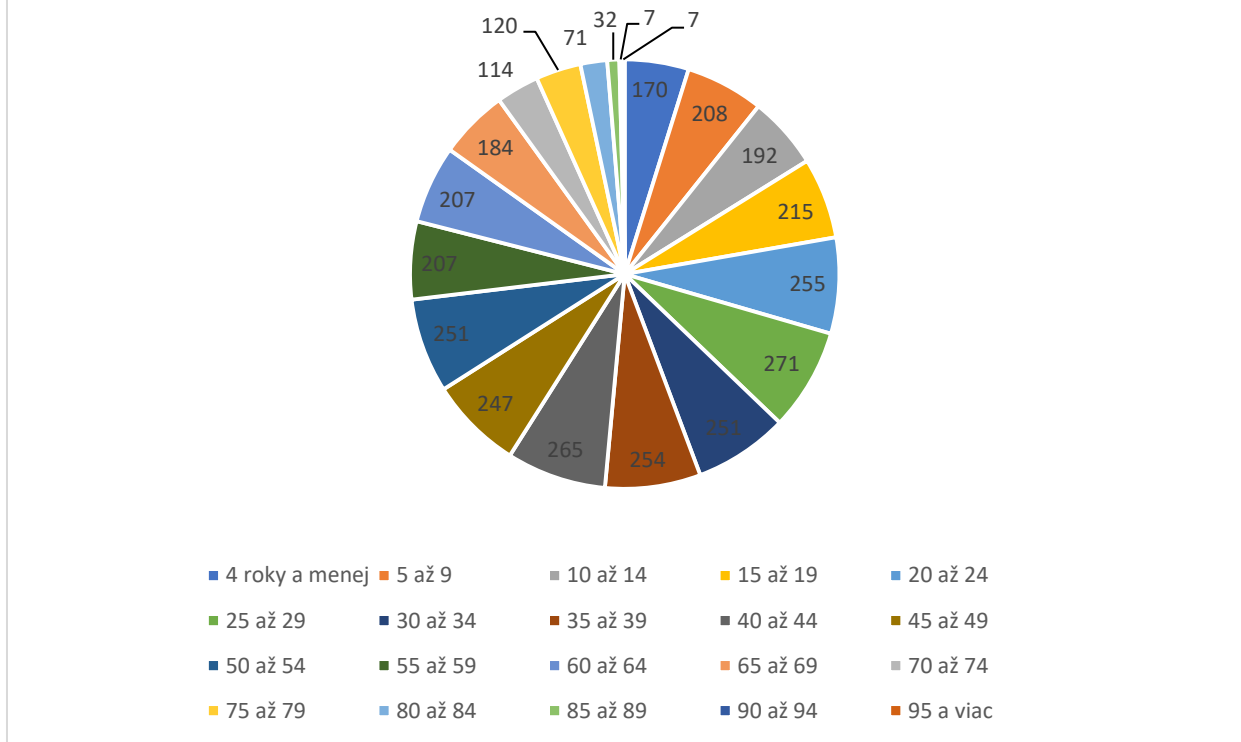
čo predstavuje 15,36 % obyvateľstva.

Tab. č. 2 Veková štruktúra obyvateľov podľa vekových skupín k 31.12.príslušného roka

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
4 roky alebo menej	204	208	211	210	206	188	170
Od 5 do 9 rokov	204	214	210	206	198	188	208
Od 10 do 14 rokov	222	224	199	193	185	191	192
Od 15 do 19 rokov	264	257	256	252	233	231	215
Od 20 do 24 rokov	306	304	302	290	286	267	255
Od 25 do 29 rokov	294	280	273	269	286	272	271
Od 30 do 34 rokov	305	283	282	273	258	252	251
Od 35 do 39 rokov	292	276	263	276	263	259	254
Od 40 do 44 rokov	256	253	258	251	254	277	265
Od 45 do 49 rokov	250	260	254	256	250	244	247
Od 50 do 54 rokov	222	214	225	230	230	240	251
Od 55 do 59 rokov	218	210	208	212	214	213	207
Od 60 do 64 rokov	169	201	211	214	222	207	207
Od 65 do 69 rokov	140	127	135	134	144	163	184
Od 70 do 74 rokov	138	140	137	134	136	127	114
Od 75 do 79 rokov	79	95	96	101	115	115	120
Od 80 do 84 rokov	51	50	55	54	53	60	71
Od 85 do 89 rokov	22	16	19	25	29	36	32
Od 90 do 94 rokov	6	11	12	10	11	10	7
Od 95 do 99 rokov	3	4	4	5	2	2	7
Počet obyvateľov nad 65 rokov spolu	439	443	458	463	490	513	535
Priemerný vek	37,11	37,35	37,81	38,11	38,74	39,3	39,77
Z toho muži	36,16	36,45	36,95	37,34	37,86	38,31	38,68
ženy	38,04	38,24	38,66	39	39,61	40,27	40,84
Index starnutia v %	70	68,58	73,87	76,03	83,53	91,01	86,8

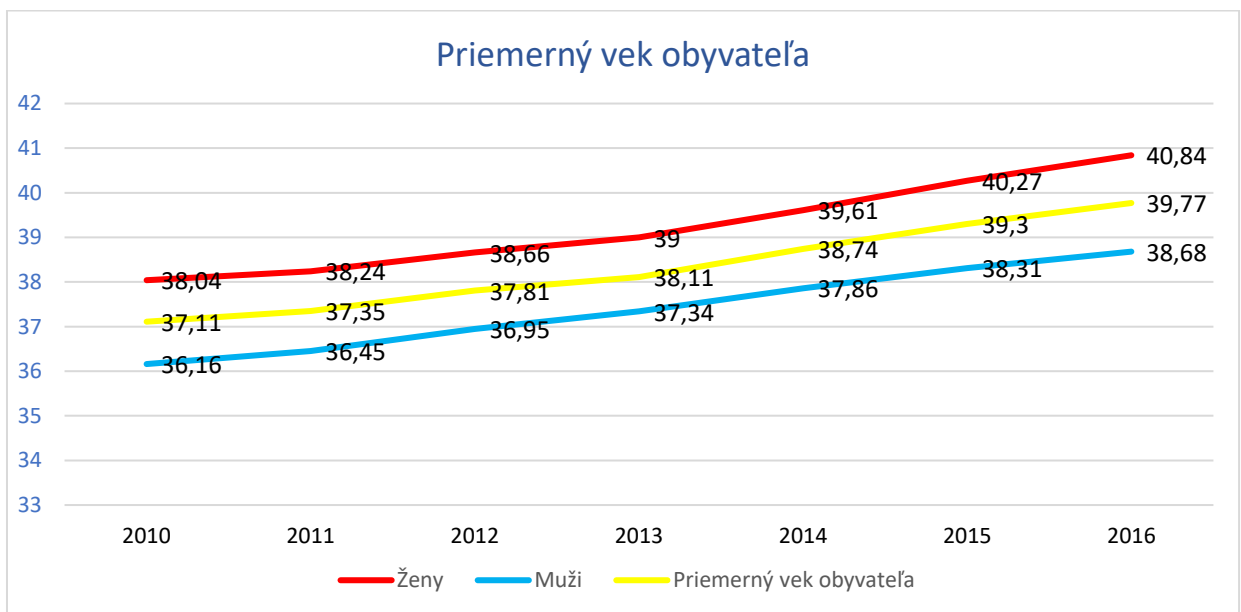
Zdroj: Štatistický úrad SR

Veková štruktúra obyvateľov mesta Spišské Vlachy ku 31.12.2016

Graf č. 2: Veková štruktúra obyvateľov mesta Spišské Vlachy ku 31.12.2016

Priemerný vek obyvateľa mesta dosiahol hodnotu 39,77 roka, u muža 38,68 roka a u ženy 40,84 roka, index starnutia bol na úrovni 86,8 bodu.

Graf č. 3: Priemerný vek obyvateľa

Vývoj prirodzeného prírastku a migrácie za sledované obdobie je pre naše mesto nepriaznivý. Rodí sa menej detí a viac osôb sa z mesta vystaňuje ako prísťahuje. Priemerný celkový prírastok za sledované obdobie je – 12,85 obyvateľov.

Tab. č. 3 Vývoj prirodzeného prírastku a migrácie

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
narodení	42	56	43	29	35	29	27
zomrelí	42	34	20	34	17	28	27
prirodzený prírastok		22	23	-5	18	1	
prist'ahovaní	46	43	23	46	51	44	62
vyst'ahovaní	60	50	63	56	87	77	71
migračné saldo	-14	-7	-40	-10	-36	-33	-9
celkový prírastok	-14	15	-17	-15	-18	-32	-9

Zdroj: Štatistický úrad SR

Graf č. 4: Celkový prírastok obyvateľov v meste

Prebiehajúci proces starnutia obyvateľstva Slovenskej republiky sa prejavil aj na území nášho mesta. Z tabuľky č. 4 je zrejmé, že počet obyvateľov v poproduktívnom veku má v sledovaných rokoch stúpajúci charakter. Naopak počet osôb v produktívnom veku má klesajúci charakter.

Tab. č. 4 Štruktúra obyvateľov mesta podľa produktivity k 31.12 príslušného roka podiel osôb v %

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
v predproduktívnom veku v %	17,27	17,81	17,17	16,94	16,47	15,99	16,12
v produktívnom veku v %	70,63	69,98	70,14	70,18	69,78	69,45	68,52
v poproduktívnom veku v %	12,09	12,21	12,69	12,88	13,75	14,56	15,36

Zdroj: Štatistický úrad SR

Aj napriek tomu, že je klesajúci trend nezamestnanosti na Slovensku, na pracovnom trhu v meste a okolí naďalej pretrváva nedostatok pracovných príležitostí, najviac to pociťuje skupina uchádzačov o zamestnanie nad 50 rokov, čo k sledovanému obdobiu predstavovalo až 43% z počtu evidovaných uchádzačov o zamestnanie. 10 uchádzačov vykonáva obecné služby, čím nadobúdajú pracovné zručnosti.

Tab. č. 5 Sociologické údaje z evidencie ÚPSVaR k 18.02.2018

Sociologické údaje z evidencie ÚPSVaR k 18.02.2018	
počet dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie	41
z toho počet žien	18

z toho počet mužov	23
z toho počet poberajúcich dávku v hmotnej núdzi	22
z toho počet vykonávajúcich obecné služby	10
počet mesiacov evidencie najnižší	12
počet mesiacov evidencie najvyšší	242
priemerný počet mesiacov evidencie	60
priemerný vek uchádzačov o zamestnanie	44
najnižší vek uchádzača o zamestnanie	19
najvyšší vek uchádzača o zamestnanie	60
počet uchádzačov o zamestnanie nad 50 rokov	18
počet uchádzačov o zamestnanie nad 50 rokov v %	43,00%

Zdroj: Úrad práce sociálnych vecí a rodiny

Tab. č. 6 Dosaiahnuté vzdelanie dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie

	Neukončené základné	Základné	Stredné odborné	Úplne stredné s maturitou	Vysokoškolské I. st.	Vysokoškolské II. st.
Muži	1	3	15	2	1	1
Ženy	1	9	4	1		3
Spolu	2	12	19	3	1	4

Zdroj: Úrad práce sociálnych vecí a rodiny

6.1 Vzdelávanie na území mesta

Materská škola, SNP 1, Spišské Vlachy, zriaďovateľ Mesto Spišské Vlachy.

Tab. č. 7 Počet detí a zamestnancov v Materskej škole

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Celkový počet detí	84	90	89	77	97	87	92
Z toho chlapci/dievčatá							
Počet detí do 3 rokov	0	0	0	0	13	11	14
Počet detí v Hmotnej núdzi (strava, pomôcky)	4	3	3	3	2	3	1
Počet prijatých žiadostí o umiestnenie dieťaťa do MŠ							
Z toho počet prijatých detí							
Počet detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	/	/	/	/	/	/	/
Autizmus					1	1	
Mentálne postihnutie						1	
Sluchové postihnutie							
Zrakové postihnutie							
Poruchy komunikačnej schopnosti							

Telesné postihnutie							
Zdravotné oslabenie							
Poruchy správania							
Poruchy pozornosti							1
Poruchy učenia							
Viacnásobné postihnutie				1	1		
Počet zamestnancov	19	20	20	18	20	20	20
Z toho pedagogických	9	10	10	9	10	10	19
Z toho muži/ženy	0/19	1/19	0/20	0/18	1/19	1/19	1/19
Počet sociálnych pracovníkov							
Z toho muži/ženy							

Základným obsahom výchovno-vzdelávacieho procesu MŠ je Štátny vzdelávací program ISCED 0 a Školský vzdelávací program s názvom Šťastný štvorlístok, ktorý je zameraný na enviromentálnu výchovu a zachovávanie ľudových tradícií.

Cieľom pôsobenia pedagogických a nepedagogických zamestnancov MŠ je pripraviť deti na bezproblémový vstup do ZŠ a prosperovanie v nej. Snažia sa pripraviť deťom také detstvo, aby boli zdravé, šťastné, spokojné a empatické voči prostrediu, ktoré ich obklopuje, ako spoločenskému, tak aj prírodnému, len tak sa zachovávajú a odovzdávajú rozvinuté hodnoty našich predkov ďalším generáciám¹³. K 31.12.2017 navštevovalo MŠ 92 detí, z toho 14 detí do troch rokov. Z dotazníkového prieskumu sa nepodarilo získať potrebné údaje napr. počet nezapísaných detí na rozvoj či rozšírenie MŠ, alebo zriadenie a poskytovanie sociálnej služby: podpora zosúladovania rodinného a pracovného života.

Z prehľadu o počte detí vidíme nárast integrovaných detí – detí so zdravotným znevýhodnením a tiež detí do 3 rokov. Vzdelávanie takýchto detí si vyžaduje zvýšené nároky na personál, teda prítomnosť asistenta učiteľa, bola by vhodná aj prítomnosť sociálneho pracovníka. Vzhľadom na skutočnosť, že sa pripravuje zákonná povinnosť vzdelávať všetky deti predškolského veku v materskej škole z dotazníkového prieskumu vyplynulo, že by bolo vhodné urobiť prieskum koľko je v meste detí zo sociálne znevýhodneného prostredia, resp. detí z marginalizovaných skupín, ktoré nenavštevujú predškolskú výchovu v materskej škole.

Nasledujúce tabuľky č. 8 až č. 11 poukazujú na počet zamestnancov v školstve a počet detí v škole. Je potrebné podotknúť, že jednotlivé školy neposkytujú vzdelanie len deťom s trvalým pobytom na území mesta, ale aj deťom z okolitých obcí. To isté sa dotýka aj MŠ, ktorú navštevujú aj deti z okolia, tu je potrebné dodať, že deti s trvalým pobytom v meste navštevujú materské školy v okolitých obciach, presný počet sa však nepodarilo získať.

Žiaľ ani jedno školské zariadenie nezamestnáva sociálneho pracovníka, ktorý by bol nápomocný pri vzdelávaní detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami alebo pri riešení nepriaznivých sociálnych situácií rodín, napr. pri záškoláctve alebo pri úmrtí rodiča a pod. Z dotazníkového prieskumu vyplynulo, že v školstve pracujú prevažne ženy.

Cirkevná spojená škola, Komenského 6, Spišské Vlachy, zriaďovateľ Rímskokatolícka cirkev, Biskupstvo Spišské Podhradie, Spišská Kapitula 9, Spišské Podhradie.

Prítomnosť cirkvi v oblasti školstva sa prejavuje najmä v katolíckych školách. Katolícka škola utvára u svojho žiactva ovzdušie preniknuté duchom slobody a lásky podľa evanjelia. Umožňuje deti vychovávať v duchu kresťanskom. A čo škola ponúka?

¹³Dostupné na: <http://msspisskevlachy.sk/index.php/o-skolke/informacie-o-skolke>

- Rozumový, duchovný, mravný, citový a fyzický rast žiakov.
- Jednotné pôsobenie školy a rodiny vo výchove v kresťanskom duchu.
- Možnosť využiť intenzívnu prípravu žiakov na prijímacie skúšky.
- Možnosť rozvíjať talenty žiakov formou lyžiarskeho výcviku v 7. roč. (resp. 8. roč.) a plávania v 3., 4., 6. roč., v krúžku liturgickí pomocníci a spoločenstvo miništrantov, v biblickom, zdravotníckom, dejepisnom, matematickom, rozhlasovom, novinárskom, v krúžku logopedické cvičenia, v krúžku športových hier a cvičme v rytme, v turisticko-poznávacom krúžku.
- V rámci ZUŠ v hudobnom odbore – hra na klavír, akordeón, husle, gitaru, cimbal, dychové nástroje a spev, v tanečnom, výtvarnom a literárno-dramatickom odbore.
- Rozvoj literárno-dramatických schopností pri nacvičovaní programov a prostredníctvom časopisu SRDCE a rádia Špunt.¹⁴

Tab. č. 8 Počet žiakov a zamestnancov v Cirkevnej spojenej škole

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Celkový počet zamestnancov	43	44	46	43	42	41	42
Z toho pedagogických	36	37	40	37	36	35	35
Z toho muži/ženy	6/30	6/31	8/32	5/32	5/31	6/29	6/29
Počet sociálnych pracovníkov	-	-	-	-	-	-	-
Z toho muži/ženy	-	-	-	-	-	-	-
Celkový počet zapísaných žiakov v ZUŠ	284	312	277	318	306	312	298
Z toho dievčat	193	201	196	217	229	224	208
Celkový počet zapísaných žiakov v ZŠ	279	290	271	243	246	239	238
Z toho dievčatá	147	150	145	131	134	132	134
Počet žiakov, ktorým boli vydané rozhodnutia o povolení študovať mimo územia Slovenskej republiky		5	9	5	7	6	7
Počet detí v Hmotnej núdzi (strava, pomôcky)	28	26	25	19	12	12	11
Počet detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	/	/	/	/	/	/	/
Autizmus					1	1	1
Mentálne postihnutie	2	2	2	3	3	4	2
Sluchové postihnutie							
Zrakové postihnutie							
Poruchy komunikačnej schopnosti	1	1	2	2	1	1	2
Telesné postihnutie	1					1	2
Zdravotné oslabenie		1	1				2
Poruchy správania						1	1

¹⁴Dostupné na: <https://zskrstitela.edupage.org/about/>

Poruchy pozornosti						1	1
Poruchy učenia	8	6	8	4	7	10	5
Viacnásobné postihnutie		1	1				

Zdroj: dotazníkový prieskum

Základná škola, Komenského 6, Spišské Vlasy, zriaďovateľ Mesto Spišské Vlasy. Zameranie a poslanie školy je vyjadrené v logu školy, v centre ktorého je žiak a školský vzdelávací program je zameraný:

- na rozvoj komunikačných schopností žiakov v slovenskom jazyku,
- na rozvoj komunikačných schopností žiakov v cudzích jazykoch,
- na rozvoj čitateľskej gramotnosti a čítania s porozumením,
- na využitie digitálnych technológií vo vyučovacom procese s dôrazom na aplikáciu IKT v konkrétnych vyučovacích predmetoch i na elimináciu negatívnych vplyvov využívania IKT na zdravie žiakov,
- na rozvoj finančnej gramotnosti žiakov, prírodovedných a matematických zručností a schopností žiakov,
- zavedenie regionálneho pohľadu do vyučovania, uplatnenie regionálnych historických, duchovných, kultúrnych a prírodovedeckých informácií v jednotlivých vyučovacích predmetoch,
- na rozvoj spoločenských a občianskych kompetencií.

Tab. č. 9 Počet žiakov a zamestnancov v Základnej škole, Komenského 6, Spišské Vlasy

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Celkový počet zamestnancov	50	51	51	48	46	47	46
Z toho pedagogických	36	37	36	35	32	32	30
Z toho muži/ženy	9/41	10/41	9/42	7/41	7/39	8/39	5/41
Počet sociálnych pracovníkov							
Z toho muži/ženy							
Celkový počet zapísaných žiakov	421	398	390	373	352	340	339
Z toho chlapci	218	212	204	196	185	184	182
Počet žiakov, ktorým boli vydané rozhodnutia o povolení študovať mimo územia Slovenskej republiky							
Počet detí v Hmotnej núdzi (strava, pomôcky)							
Počet detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	/	/	/	/	/	/	/
Autizmus		1		1	1	1	1
Mentálne postihnutie	25	13	16	11	6	8	1
Sluchové postihnutie							
Zrakové postihnutie				2	2	1	1
Poruchy komunikačnej schopnosti				2	1	2	4

Telesné postihnutie							
Zdravotné oslabenie		1			1	3	3
Poruchy správania	3		1				
Poruchy pozornosti			8	2	1	1	4
Poruchy učenia	18	20	16	22	25	25	26
Viacnásobné postihnutie		3					

Zdroj: dotazníkový prieskum

Základná škola, SNP 13, Spišské Vlachy, zriaďovateľ Mesto Spišské Vlachy

Tab. č.10 Počet žiakov a zamestnancov v Základnej škole, SNP 13, Spišské Vlachy

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Celkový počet zamestnancov	27	31	31	29	28	28	30
Z toho pedagogických	22	26	24	22	21	21	21
Z toho muži/ženy	5/22	5/26	6/26	6/23	6/22	6/22	6/24
Počet sociálnych pracovníkov							
Z toho muži/ženy							
Celkový počet zapísaných žiakov	244	266	268	293	305	349	362
Z toho chlapci	131	130	130	147	154	170	180
Počet žiakov, ktorým boli vydané rozhodnutia o povolení študovať mimo územia Slovenskej republiky	10	27	83	30	13	34	39
Počet detí v Hmotnej núdzi (strava, pomôcky)	182	179	113	65	60	78	82
Počet detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	/	/	/	/	/	/	/
Autizmus							
Mentálne postihnutie	31	40	31	10	7	9	7
Sluchové postihnutie	1	1	1	1	3	3	3
Zrakové postihnutie							3
Poruchy komunikačnej schopnosti			2		2		
Telesné postihnutie				1			
Zdravotné oslabenie							
Poruchy správania					1	3	1
Poruchy pozornosti							
Poruchy učenia					1	4	
Viacnásobné postihnutie			1	1			

Zdroj: dotazníkový prieskum

Z výsledkov dotazníkového prieskumu je zjavné, že počet detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami rastie. Najvyšší nárast je u detí s poruchami učenia a pozornosti.

Spojená škola internátna Spišské Vlachy patrí do siete škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti Okresného úradu Košice, odboru školstva. Sídli na Partizánskej ulici 13 v Spišských Vlachoch a má bohatú históriu. Jej vznik sa datuje v roku 1947, kedy sa začalo s výchovou a vzdelávaním detí s mentálnym postihnutím v meste Spišské Vlachy.

Má tri organizačné zložky: Špeciálnu materskú školu internátnu, Špeciálnu základnú školu internátnu a Praktickú školu internátnu. Poskytuje výchovu a vzdelávanie deťom a žiakom s mentálnym postihnutím vo veku od 3 do 6 rokov v triede Špeciálnej materskej školy, od 6 do 15 rokov v Špeciálnej základnej škole a pre žiakov od 16 rokov vzdelávanie v Praktickej škole.

Organizačnou súčasťou školy je školská jedáleň, školský klub detí a školský internát. Hlavným cieľom edukačnej činnosti je vychovávať žiakov v duchu humanistických princípov s rešpektovaním kultúrnej rozmanitosti s akceptovaním a rešpektom multikultúrnych odlišností detí a dospelých, vychovať človeka, ktorý si uvedomuje svoje práva a zároveň rešpektuje práva druhých ľudí.

Hlavným princípom vzdelávania je, aby každý žiak zažil v škole úspech a rozvíjal sa podľa svojich schopností a možností. Tradície školy zavazujú pokračovať v dobrých výsledkoch práce s deťmi s mentálnym postihnutím tak, aby sa edukácia najviac približovala skutočnému životu, a aby sa absolventi školy čo najviac uplatnili v spoločnosti.¹⁵

Tab. č. 11 Počet žiakov a zamestnancov Spojenej školy internátnej

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Celkový počet zamestnancov	37	39	35	32	32	32	35
Z toho pedagogických	25	26	23	20	19	19	22
Z toho muži/ženy	6/31	7/32	7/28	7/25	7/25	7/25	8/27
Počet sociálnych pracovníkov							
Z toho muži/ženy							
Celkový počet zapísaných žiakov	121	140	130	117	118	102	100
Z toho chlapci/dievčatá							
Počet žiakov, ktorým boli vydané rozhodnutia o povolení študovať mimo územia Slovenskej republiky	5	16	22	41	47	23	27
Počet detí v Hmotnej núdzi (strava, pomôcky)							25
Počet detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	/	/	/	/	/	/	/
Autizmus	4	3	4	4	5	6	5
Mentálne postihnutie	104	125	114	103	99	84	82
Sluchové postihnutie							
Zrakové postihnutie							
Poruchy komunikačnej schopnosti							
Telesné postihnutie							
Zdravotné oslabenie							

¹⁵Dostupné na: <http://www.szssp.edu.sk/>

Poruchy správania							
Poruchy pozornosti							
Poruchy učenia							
Viacnásobné postihnutie	13	12	12	10	14	12	13

Zdroj: dotazníkový prieskum

Centrum voľného času v Spišských Vlachoch bolo zriadené Mestom Spišské Vlachy 1. septembra 2012. Mesto zriadilo CVC s úmyslom poskytovať nepovinné vzdelávanie širokému okruhu mladých ľudí bez viazanosti na navštevovanú školu. CVC zabezpečuje výchovno-vzdelávaciu, záujmovú a rekreačnú činnosť detí, rodičov a iných osôb do veku 30 rokov v ich voľnom čase.

Výchovno-vzdelávacia činnosť usmerňuje rozvoj záujmov detí, mládeže v čase mimo povinného vyučovania a všetkých zúčastnených osôb v ich voľnom čase. Utvára podmienky na rozvíjanie a zdokonaľovanie ich praktických zručností, podieľa sa na formovaní návykov užitočného a zmysluplného využívania ich voľného času a zabezpečuje podľa potrieb súťaže detí základných a stredných škôl. Je to celoročná činnosť a pozostáva z pravidelnej aj nepravidelnej záujmovej činnosti a prázdninovej činnosti. Počas školského roku prevažuje pravidelná krúžková činnosť a v období školských prázdnin sa uskutočňujú činnosti oddychového a rekreačného charakteru¹⁶.

Tab. č. 12 Počet detí a zamestnancov Centra voľného času.

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Celkový počet zamestnancov		74	25	19	13	15	13
Z toho pedagogických		53	14	3	3	2	1
Z toho muži		25	5	12	9	10	10
Počet sociálnych pracovníkov							
Z toho muži/ženy							
Celkový počet zapísaných žiakov		1030	326	243	136	160	178
Z toho chlapci/dievčatá							
Počet detí v Hmotnej núdzi (strava, pomôcky)			2	2	4	3	1

Zdroj: dotazníkový prieskum

6.2 Sociálnoprávna ochrana detí a Sociálna kuratela

Zákon č. 305/2005 Z. z. vznp upravuje sociálnoprávnu ochranu detí a sociálnu kuratelu na zabezpečenie predchádzania vzniku krízových situácií v rodine, ochrany práv a právom chránených záujmov detí, predchádzania prehlbovaniu a opakovaniu porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb a na zamedzenie nárastu sociálnopatologických javov¹⁷.

Detský domov, Lipová 13, Spišské Vlachy, zriaďovateľ Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny, Bratislava.

Detský domov v Spišských Vlachoch vznikol 1. 9. 2006, a to transformáciou po oddelení od Špeciálnej základnej školy internátnej. V súčasnosti má 5 samostatných skupín fungujúcich v

¹⁶Dostupné na: <http://www.spisskevlachy.sk/cvc/?page=onas>

¹⁷Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/305/>

rodinných domoch a osem profesionálnych rodičov. Dĺžka pobytu dieťaťa v detskom domove je rôzna, zvyčajne tu sú deti do osemnásteho roku, maximálna veková hranica je 25 rokov.

Starostlivosť deťom v samostatných skupinách zabezpečujú vychovatelia, ktorí sa starajú o deti ako bežní rodičia v rodinách, čomu je prispôsobovaný aj každodenný život.

Spoločne sa podieľajú na chode rodinného domu, a to starostlivosťou o domácnosť, píšú domáce úlohy, voľný čas trávia aktivitami, ktoré si spoločne naplánujú, čím deti dostávajú priestor aj pre seberealizáciu¹⁸.

Tab. č. 13 Počet detí a zamestnancov Detského domova

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kapacita (údaj nezistený)							
Počet zamestnancov	52	52	52	52	52	50	50
<i>Z toho pedagogických</i>	13	13	13	13	13	13	13
<i>Z toho muži/ženy</i>	2/11	2/11	2/11	2/11	2/11	2/11	2/11
<i>Počet sociálnych pracovníkov</i>	2	2	2	2	2	2	3
<i>Z toho ženy</i>	2	2	2	2	2	2	3
Celkový počet detí	67	67	64	65	67	70	59
<i>Z toho chlapci/dievčatá</i>	41/26	44/23	42/22	42/23	45/22	45/25	40/19
Počet detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	/	/	/	/	/	/	/
Autizmus							
Mentálne postihnutie	16/6	13/5	13/5	12/6	9/1	10/3	6/4
Sluchové postihnutie				6/1	6/1	7/1	7/1
Zrakové postihnutie	1/0	1/0	1/0	1/0	1/0		
Poruchy komunikačnej schopnosti							
Telesné postihnutie							
Zdravotné oslabenie	1/1	1/1	1/1		1/1		
Poruchy správania	7/2	7/2	7/1	5/1	3/4	6/6	4/2
Poruchy pozornosti							
Poruchy učenia							
Viacnásobné postihnutie							

Zdroj: dotazníkový prieskum

Predpokladá sa intenzívnejšia spolupráca v nadväznosti na novelu zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Od 01.01.2019 sa detský domov transformuje na Centrum pre dieťa a rodinu.

Pôsobnosť obce

V zmysle novelizácie zákona č. 305/2005 Z. z. obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti

¹⁸Dostupné na: <https://spis.korzar.sme.sk/c/7733099/deti-z-domova-v-spisskych-vlachoch-si-zivot-v-rodinnom-dome-si-pochvaluju.html#ixzz5CSaMUYal>

a) vykonáva:

1. opatrenia zamerané na predchádzanie vzniku porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb podľa § 10,
2. opatrenia podľa § 11 ods. 1,

b) spolupracuje s orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a so zariadením pri vykonávaní odbornej metódy podľa § 11 ods. 3 písm. b) piateho bodu,

c) spolupôsobí

1. pri výkone výchovných opatrení uložených súdom alebo orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
2. pri pomoci deťom, pre ktoré orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonáva sociálnu kuratelu, a podieľa sa na spracovaní a plnení plánu sociálnej práce s deťmi,
3. pri úprave a obnove rodinných pomerov dieťa,

d) poskytuje

1. rodičovi dieťa alebo osobe, ktorá sa osobne stará o dieťa, príspevok na dopravu do zariadenia podľa § 64 ods. 1 písm. a),
2. informácie fyzickej osobe, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, na podanie žiadosti o zapísanie do zoznamu žiadateľov a o subjektoch vykonávajúcich prípravu na náhradnú rodinnú starostlivosť,
3. štatistické údaje z oblasti výkonu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,^{49a)}
4. finančný príspevok podľa § 69,

e) poskytuje pomoc

1. dieťaťu v naliehavých prípadoch, najmä ak je ohrozený jeho život, zdravie alebo priaznivý psychický vývin, fyzický vývin a sociálny vývin,
2. dieťaťu alebo plnoletej fyzickej osobe ohrozenej správaním člena rodiny, členov rodiny alebo správaním iných fyzických osôb,
3. na zachovanie a úpravu vzájomných vzťahov medzi dieťaťom a rodičom a úpravu rodinných pomerov dieťa, ak bolo dieťa umiestené v zariadení na výkon ústavnej starostlivosti, neodkladného opatrenia alebo výchovného opatrenia,
4. mladému dospelému po skončení náhradnej osobnej starostlivosti, pestúnskej starostlivosti a ústavnej starostlivosti pri zabezpečení bývania a zamestnania,

f) poskytuje súčinnosť

1. štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pri zisťovaní rodinných pomerov, bytových pomerov a sociálnych pomerov dieťa a jeho rodiny na účely vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
2. zariadeniu pri zabezpečovaní osamostatnenia sa mladého dospelého,

g) utvára podmienky na prácu s komunitou,

h) môže zriadiť centrum, kontroluje a metodicky usmerňuje ňou zriadené centrum; zriadenie centra oznamuje orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa § 73 ods. 1,

i) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým by bolo možné zveriť dieťa do starostlivosti,

j) vyjadruje sa k spôsobu života fyzickej osoby, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, a jej rodiny podľa § 35 ods. 4 písm. d),

k) vedie evidenciu detí, rodín a plnoletých fyzických osôb, pre ktoré vykonáva opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,

l) kontroluje úroveň vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately u subjektov, ktorým poskytuje finančný príspevok,

m) plní ďalšie úlohy podľa zákona a osobitných predpisov.¹⁹

Najčastejšími dôvodmi vykonávania sociálnej kurately boli prípady zahŕňajúce najmä poruchy správania a zanedbávanie povinnej školskej dochádzky. Nasledujúca tabuľka obsahuje dáta, ktoré poukazujú na stav riešenia priestupkov na úseku školstva. Ide prevažne o prípady, kedy sa celé rodiny nachádzajú v zahraničí a rodičia školopovinných detí nedoručia školám potvrdenie o štúdiu mimo územia Slovenskej republiky. Najviac podaných trestných oznámení bolo v roku 2015 v počte 54. Sociálna pracovníčka mesta komunikuje so školami v zahraničí a s jednotlivými rodinami, ktoré sú dlhodobo vycestované za prácou.

Tab. č. 15 Evidencia úkonov pri riešení priestupkov na úseku školstva

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet podaných oznámení o zanedbávaní PŠD	12	13	12	20	13	21	20
Počet vydaných Rozkazov	20	9	2		1		
Počet vydaných Záznamov o odložení vecí		4	25	41	6	14	28
Počet podaných trestných oznámení	4	19	29	45	54	18	34

Zdroj: Sociálne oddelenie

¹⁹ Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/305/>

7. ANALÝZA POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB A ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI

7.1 Na území kraja a okresu

Košický samosprávny kraj – kancelária prvého kontaktu (ďalej len „KPK“):

Sídlo: Úrad Košického samosprávneho kraja
Odbor sociálnych vecí a zdravotníctva
Námestie Maratónu Mieru 1
042 66 Košice

Môžu ju kontaktovať:

- občania,
- prijímatelia sociálnych služieb,
- poskytovatelia sociálnych služieb,
- pracovníci obecných úradov,
- inštitúcie.

Poskytuje komplexné sociálne poradenstvo o:

- existujúcich predpisoch, nariadeniach, o druhoch sociálnych služieb,
- konkrétnych zariadeniach poskytujúcich sociálne služby,
- taktiež poradenstvo pre budúcich poskytovateľov sociálnych služieb, poradenstvo o zápise do registra poskytovateľov sociálnych služieb,
- informácie lekárom, ktorí majú záujem o úhradu za spracovanie „lekárskeho nálezu“
- poradenstvo obciam o zabezpečovaní sociálnych služieb.

Medzi najčastejšie sa opakujúce problémy a žiadosti, s ktorými sa občania obracajú na KPK sú:

- informácie o možnostiach umiestnenia v zariadení soc. služieb v pôsobnosti VÚC,
- informácie o spôsobe riešenia nepriaznivej sociálnej situácie,
- všeobecné informácie o možnosti využitia rôznych foriem a druhov sociálnych služieb pre ľudí s nepriaznivým zdravotným stavom (napr. pri prepustení z nemocnice, v situácii keď rodinní príslušníci nechcú alebo nemôžu zabezpečiť potrebnú starostlivosť odkázanej osobe...),
- prijímanie žiadostí o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu,
- dopĺňanie chýbajúcich podkladov ku žiadostiam,
- informácie o stave podanej žiadosti (o posúdenie odkázanosti, o uzatvorení zmluvy),
- sťažnosti klientov zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK (ohľadom úhrad a pod.),
- informácie pre pracovníkov obecných úradov ako postupovať pri posudzovaní o odkázanosti na sociálnu službu a pri zabezpečení sociálnej služby svojim občanom,
- sťažnosti na postup obecných úradov a ich neochota, príp. nezáujem zabezpečiť sociálnu službu svojim občanom,
- všeobecné informácie o kompenzačných príspevkoch,
- riešenie problémov domáceho násillia a násillia na ženách.²⁰

Špecializované sociálne poradenstvo

Košický samosprávny kraj financuje zo svojho rozpočtu poskytovanie bezplatného špecializovaného sociálneho poradenstva na území Košického kraja pre občanov, ktorí sa

²⁰Dostupné na: <https://web.vucke.sk/sk/kompetencie/socialne-veci/>

ocitli v nepriaznivej sociálnej situácii, v ktorej si sami nevedia poradiť. Odbornú pomoc nájdu u odborných špecializovaných poradcov, ktorí im pomôžu:

- spoločne hľadať nové riešenia: ako vydržať, ako žiť, ako získať stratenú sebadôveru,
- naučiť sa hľadať a prijímať pomoc, mať veci pod kontrolu a pozeráť sa na svet s nádejou,
- zvýšiť kvalitu života klienta a života klientovej rodiny,
- posúdenie povahy klientovho problému,
- zistenie príčin vzniku a rozsahu problému,
- poskytnutie základných informácií,
- sprostredkovanie ďalšej odbornej pomoci,
- poskytnutie konkrétnej odbornej pomoci.²¹

Najbližšia kancelária špecializovaného sociálneho poradenstva sa nachádza vo vzdialenosti 7 km od mesta Spišské Vlachy v meste Krompachy.

Občianske združenie Deti slnka je dobrovoľné, nepolitické a neziskové združenie občanov SR, ktorí sa chcú svojou prácou podieľať na odstránení rasovej nerovnosti, podpore sociálnej spravodlivosti a na podpore participatívnej demokracie. Občianske združenie Deti slnka vzniklo 4. 7. 2006. Od roku 2012 sa OZ Deti slnka zameriava výrazne na výkon špecializovaného sociálneho poradenstva. OZ Deti slnka sa v rámci výkonu špecializovaného sociálneho poradenstva orientuje na marginalizované skupiny, ktoré sa z dôvodu nedostatočného vzdelania nedokážu uplatniť na trhu práce a občana nachádzajúceho sa v hmotnej a sociálnej núdzi.

Činnosť OZ Deti slnka je preto zameraná na:

- riešenie problémov rómskych komunít,
- spolužitie rómskej minority a majority,
- zvýšenie zamestnanosti,
- začlenenie slabých a sociálne vylúčených skupín do spoločnosti,
- sprístupnenie ekonomických možností sociálnych služieb,
- sprístupnenie ekonomických možností sociálnych služieb,
- sociálnu prevenciu,
- sociálne poradenstvo.

V súčasnosti sa OZ Deti slnka zameriava hlavne na výkon špecializovaného sociálneho poradenstva. Miestom výkonu špecializovaného sociálneho poradenstva sú:

- ul. Poštová 1123, 053 42 Krompachy,
- ul. Športová 14, 056 01 Gelnica.

OZ Deti slnka získalo v roku 2016 rozšírenú akreditáciu na výkon špecializovaného sociálneho poradenstva a to na tieto cieľové skupiny klientov:

- osoby, ktoré nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
- osoby na ktorých je páchané násilie,
- osoby s nádorovým ochorením alebo osoby s iných závažným zdravotným postihnutím,
- osoby dlhodobo nezamestnané,
- osoby po výkone trestu odňatia slobody,
- odchovanci z detských domovov,

²¹Dostupné na: https://web.vucke.sk/files/socialne_veci/letak-specializovane-soc-poradenstvo.pdf

- osoby drogovovo závislé.²²

Služba včasnej intervencie je služba na podporu rodiny so zdravotne znevýhodneným dieťaťom. Pomoc ponúka rodine so zdravotne znevýhodneným dieťaťom alebo deťmi od chvíle, keď sa rodina dozvedela o tejto skutočnosti až do siedmeho roku veku dieťaťa. Sociálna služba je poskytovaná **terénnou formou** v prirodzenom domácom prostredí alebo aj telefonicky a e-mailom. Konzultácie môžu prebiehať aj v sídle sociálnej služby napr. v priestoroch herne. Služba včasnej intervencie je **BEZPLATNÁ**.

Služba včasnej intervencie je určená:

- pre deti, u ktorých bolo diagnostikované vývinové ochorenie v jednej alebo vo viacerých z nasledujúcich oblastí: vývin motoriky, adaptívne správanie, kognitívny vývin, komunikácia a sociálno - emocionálny vývin,
- pre deti, u ktorých možno diagnosticky potvrdiť existenciu takých podmienok, ktoré vykazujú pravdepodobnosť odchýlok vo vývine, napr. prítomnosť Downovho syndrómu, detskej mozgovej obrny, zrakového, sluchového alebo viacnásobného postihnutia.

Služba včasnej intervencie ponúka:

1. **Poradenskú podporu rodiny** v rovine špecializovaného sociálneho poradenstva, psychologického a špeciálno - pedagogického poradenstva, vrátane podpory pri komunikácii s úradmi a odporúčaní vhodných kompenzačných a zdravotníckych pomôcok pre dieťa a pomoc pri ich zaobstaraní, vyhľadávanie a sietovanie odborníkov a odborných pracovníkov.
2. **Komplexnú stimuláciu vývinu dieťaťa** - v oblasti komunikácie - terapia kŕmením, rozvoj komunikačného potenciálu, v oblasti motoriky - ovplyvňovanie svalového tónusu, LTV, polohovanie, prvky orofaciálnej stimulácie, stimulácia psychomotorického vývinu, kognitívnej a sociálno - emocionálnej oblasti, v oblasti vnímania, hry, adaptívnom správaní, poradenstvo pri úprave prostredia pre dieťa, zapožičanie didaktických a stimulačných pomôcok a hračiek, možnosť zmyslovej stimulácie v multisenzorickej snozelenej miestnosti priamo v sídle sociálnej služby. Ponúkajú diagnostiku dieťaťa pre potreby socializácie.
3. **Preventívne aktivity** - vzdelávanie rodičov, odborníkov a laickej verejnosti.
4. **Sociálnu inklúziu a sociálnu rehabilitáciu** - pomoc rodine nájsť svoje miesto v komunite, v ktorej žije, činnosť podporných rodičovských skupín, pomoc pri výbere predškolského a školského zariadenia, pomoc pri integrácii dieťaťa a hľadani osobného asistenta. A tiež podpora rodiny pri zvládaní záťaže a vyrovnávaní sa s novými situáciami.

Práci s rodinami a deťmi sa venuje multidisciplinárny tím odborníkov: sociálna terapeutka, sociálna pracovníčka, fyzioterapeutka, psychologička, špeciálna pedagogička.²³

Poskytovatelia sociálnych služieb na území kraja

Každý poskytovateľ sociálnej služby na území Košického samosprávneho kraja je registrovaný v registri poskytovateľov sociálnych služieb. Zoznam poskytovateľov je dostupný na: <https://info.vucke.sk/Info/rpsslist?PageSize=10>

Fyzická osoba, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej IV. môže požiadať na základe rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu o poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre seniorov s pobytom. Žiadateľ si zariadenie

²²Dostupné na: <http://www.ozdetisluka.sk/index.html>

²³Dostupné na: <http://www.dsskepm.sk/sluzba-vcasnej-intervencie>

vyberá sám, podľa vlastného výberu. Nasledujúca tabuľka poukazuje na počet fyzických osôb v sledovanom období, ktoré boli umiestnené v zariadeniach poskytujúce sociálne služby s pobytom, a ktorých poskytovateľov sociálnych služieb si prijímatelia sociálnych služieb vybrali v príslušnom roku. Najviac bolo umiestnení v roku 2016 v počte 6 osôb.

Tab. č. 16 Počet umiestnení občanov mesta v zariadeniach v príslušnom roku

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
DD a ZOSL, Brezová 32, Spišská Nová Ves	2	1			2	1	1	1
KATARÍNA n.o. Spišská Nová Ves	1			2				
ZpS Medzev, Šugov	1			2			1	
DD a ŠZ Nálepko	1	1						
ZpS Leonardo Tatranská Polianka					1			
ZpS Senior Park Spišské Bystré						1		
ZOSL Tatranská Kotlina							1	
ZpS Humanitár Levoča							1	1
Dom Charitas sv. Jána Spišská Kapitula		1					1	
ZpS a ZOSL Gelnica							1	1
ZpS Vyšné Ružbachy								1
Iné - nezistené				1				

Zdroj: evidencia sociálne oddelenie

7.2 Na území mesta

Zdravotná starostlivosť

Poskytovanie primárnej zdravotnej starostlivosti je zabezpečované sieťou neštátnych a verejných ambulancií. Časť z nich sa nachádza v meste, ale najviac ich je v okresnom meste a meste Krompachy. Nemocnica s poliklinikou Spišská Nová Ves ako nemocnica II. typu poskytuje zdravotné služby pre spádovú oblasť stredného Spiša (cca. 72 tis. obyvateľov). Poskytuje najmä zdravotné služby:

- interné, detské, novorodenecké, gynekologicko-pôrodné, chirurgické, oddelenia dlhodobo chorých, rehabilitačné,
- iné

V okresnom meste Spišská Nová Ves sa nachádzajú ďalšie zdravotnícke zariadenia.

- 130 neštátnych ambulancií,
- Ústav verejného zdravotníctva.

V meste Krompachy je všeobecná Nemocnica Krompachy spol. s.r.o., ktorá zabezpečuje od 1.1.2004 základnú zdravotnú starostlivosť pre spádovú oblasť 25 000 obyvateľov a nadregionálnu starostlivosť v špecializovaných odboroch (dermatovenerológia, doliečovací odd., infekčná ambulancia). Od mája r. 2005 bolo otvorené hemodialyzačné centrum Medeum. Počet zamestnancov k 30.6.2006 bol 235, z toho 161 zdravotníckych pracovníkov.

Oddelenia nemocnice:

- Anestézie a intenzívnej medicíny
- Detské
- Gynekologicko-pôrodnice
- Chirurgické, Interné
- Kožné
- Klinickej biochémie
- Rádiodiagnostiky

Poskytovanie zdravotnej a ošetrovateľskej starostlivosti na území mesta Spišské Vlachy sa uskutočňuje prostredníctvom poskytovateľov zdravotnej a ošetrovateľskej starostlivosti.

Zdravotné stredisko disponuje 660 m² plochy. V jeho priestoroch sú ambulancie stomatológa, detských lekárov, gynekológa, lekára a práčovňa. V meste má sídlo aj Záchranná služba Košice na ulici SNP.²⁴

Tab. č.17 Zdravotná infraštruktúra mesta Spišské Vlachy k 31.12.2017

Zariadenie /ambulancia/	Počet
Všeobecný lekár pre dospelých	2
Detský lekár	2
Gynekologická ambulancia	1
Stomatológ	2
Kožná ambulancia	1
Záchranná služba	1
Lekáreň	3

Zdroj: sociálne oddelenie dotazníkový prieskum

Ošetrovateľská starostlivosť

V meste pôsobí Spišská katolícka charita, Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti - ADOS CHARITAS Spišské Vlachy, Požiarnická 49, 053 61 Spišské Vlachy.

Je treba podotknúť, že občania, ako to vyplynulo aj z dotazníkového prieskumu v roku 2011 si často zamieňajú ošetrovateľskú starostlivosť za sociálne služby. Preto uvádzame niekoľko informácií na vysvetlenie. ADOS poskytuje komplexné zdravotnícke služby v domácnosti alebo rodine pacienta, a to pre ľudí, ktorí sú prepustení z nemocničnej zdravotnej starostlivosti, ďalej hlavne pre dlhodobo chorých, starých, prostredníctvom odborne pripravených zdravotných sestier, na základe intenzívnej spolupráce s ošetrovateľom a lekárom špecialistom. Štandardnú zdravotnú starostlivosť podľa platnej zmluvy uhrádza príslušná zdravotná poisťovňa.

ADOS pomáhajú napríklad pri týchto ošetrovateľských úkonoch:

- prevazy a ošetrovanie rán a dekubitov, ošetrovateľská rehabilitácia po úrazoch a mozgových príhodách, odborný nácvik starostlivosti o bezvládneho pacienta, vrátane jeho kŕmenia, hygieny a vyprázdňovania, nácvik používania pomôcok,
- starostlivosť o všetky druhy zavedených kanýl, katétrov a ostatných vývodov a cievok vrátane urologických,
- aplikácia neinjekčnej a injekčnej liečby, vrátane infúzií,
- všetky druhy odberov biologického materiálu,

²⁴Dostupné na: http://www.spisskevlachy.sk/dokumenty/phasr/phasr_8_12_2015.pdf

- starostlivosť o výživu pacienta v príslušnej kvalite a kvantite, diétny režim.

Cieľom ADOS Charitas je, aby pacient prežíval svoju chorobu a absenciu pôvodnej kvality života v podmienkach zmiernovania somatických ťažkostí a v prípade vyliečenia sa vrátil do pracovného procesu a žil kvalitný život.

ADOS Charitas majú uzatvorenú zmluvu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti so zdravotnými poisťovňami: Všeobecná ZP, Union poisťovňa ZP, Dôvera zdravotná poisťovňa.²⁵

ADOS neposkytujú v rámci ošetrovateľskej starostlivosti výkony z oblasti sociálnych služieb, ako je pranie, žehlenie, upratovanie, donáška stravy a liekov, vybavovanie vecí na úradoch a podobne. Z informácií uvedených v tabuľke č. 18 môžeme sledovať stúpajúci počet prijímateľov ošetrovateľskej starostlivosti a s poľutovaním môžeme konštatovať, že ošetrovateľskú starostlivosť potrebujú občania čoraz v mladšom veku. Za sledované obdobie priemerný vek klienta ADOS sa klesol zo 77 rokov na 72 rokov, čo je 5 ročný rozdiel.

Tab. č. 18 Poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti ADOS

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Celkový počet klientov	74	79	92	86	90	117	118
<i>Z toho mužov</i>	21	22	41	40	44	47	51
Priemerný vek klientov	77	79	76	74	73	71	72
Veková štruktúra klientov(počet)	/	/	/	/	/	/	/
<i>Od 18 do 25 rokov</i>			1	1	1	2	3
<i>Od 26 do 35</i>	1	1	2	2	1	2	3
<i>Od 35 do 45</i>		1	4	3	4	4	4
<i>Od 45 do 50</i>	1		4	2	3	4	5
<i>Od 50 do 55</i>	1	2	5	4	6	7	9
<i>Od 55 do 60</i>		4	5	4	5	5	7
<i>Od 60 do 65</i>	2	2	7	3	4	6	7
<i>Od 65 do 70</i>	5	7	13	9	10	10	13
<i>Od 70 do 75</i>	8	11	14	16	14	14	13
<i>Od 75 do 80</i>	12	14	18	17	16	35	21
<i>Od 80 do 85</i>	13	18	12	14	15	17	20
<i>Od 85 do 90</i>	13	10	5	8	7	7	5
<i>Od 90 do 95</i>	17	9	1	2	3	3	7
<i>Nad 95</i>	1		1	1	1	1	1
Počet klientov s trvalým pobytom v Spišských Vlachoch	21	24	27	22	25	31	32
Počet zamestnancov	3	3	3	3	3	3	3
Z toho ženy	3	3	3	3	3	3	3

Zdroj: dotazníkový prieskum

²⁵ Dostupné na: <https://caritas.sk/sluzby-caritas/terenne/>

Spišská katolícka charita v rámci svojej pôsobnosti vykonáva ošetrovateľskú starostlivosť aj prostredníctvom mobilného hospicu so sídlom Požiarnická 973/49, Spišské Vlachy. Služby mobilných hospicov využívajú rodiny, ktorých ťažko chorí blízki chcú umrieť doma. Hospic zabezpečí pacientom odbornú lekársku starostlivosť. Ide najmä o tlmenie bolesti, ošetrovanie rán, psychologickú pomoc a podávanie liekov. Hospicová starostlivosť je určená pacientom, ktorí sú v konečnom štádiu choroby. Odporúčanie pre hospic dáva ošetrojúci lekár, napríklad, pri ochorení na rakovinu je to onkológ. Podmienkou, aby mohol byť pacient prevezený domov, je ukončenie diagnostiky a liečby. Rodiny za starostlivosť hospicu ani za požičanie prístrojov neplatia, lebo služby mobilných hospicov sa financujú cez zdravotné poistenie, z dobrovoľných darov a cez charitu. V košickom kraji má SKCH uzatvorené zmluvy so VZP a Dôverou ZP.

Za pacientom chodí domov tím špecialistov, medzi nimi je lekár, zdravotná sestra, podľa potreby psychológ, sociálny pracovník alebo duchovný.

Počet návštev lekára určuje zdravotný stav chorého, niekedy je potrebné prísť aj dvakrát denne, niekedy len každý druhý deň. Ošetrovanie rán po čase zvládnu aj členovia rodiny. Mobilné hospice spadajúce pod spišskú diecézu, podľa stavu pacienta vedia zabezpečiť pri lôžku dozor zdravotnej sestry na 24 hodín. Riaditelia hospicov sa zhodujú, že ľudia o ich existencii nevedia. Informácie by im mal poskytnúť lekár, v zahraničí sú týmto zdrojom najčastejšie médiá. Domáca hospicová starostlivosť je pre zdravotné poisťovne lacnejšia ako hospitalizácia v nemocnici.

Ako využiť služby hospicu:

- služby mobilného hospicu využívajú pacienti, u ktorých bola ukončená liečba,
- odporúčanie pre hospic dáva ošetrojúci lekár,
- za služby hospicu rodina neplatí, bezplatné sú aj lieky a požičanie prístrojov,
- frekvenciu návštev určuje lekár hospicu,
- informácie o hospicoch získa rodina u ošetrojúceho lekára.

Čo je hospic:

- Špecializované zariadenie, ktoré poskytuje tzv. paliatívnu starostlivosť - starostlivosť, ktorá je zameraná na úľavu od bolesti.
- Je určený pre pacientov v terminálnom štádiu. Nesľubuje uzdravenie, ale tiež neberie nádej.
- Predtým, ako sa pacient dostane do hospicu, mal by byť o svojom stave informovaný.
- Hospic pacientovi garantuje, že nebude trpieť neznesiteľnou bolesťou, vždy bude rešpektovaná jeho ľudská dôstojnosť, v posledných chvíľach nezostane sám.

Druhy hospicov:

Mobilné hospice

Domov za pacientom dochádza tím lekára, zdravotnej sestry, psychológa, prípadne kňaza. Starostlivosť o pacienta preberá rodina.

Stacionáre - denné pobyty

Pacient je do zariadenia prijatý ráno, poobede alebo večer sa vracia domov. Tento spôsob je možný vtedy, keď pacient býva blízko hospicu a domáca starostlivosť nestačí.

Lôžkové hospice

Ak nestačí domáca a stacionárna starostlivosť, alebo nie sú k dispozícii. Po zlepšení zdravotného stavu sa pacient môže vrátiť do domácej starostlivosti.²⁶

Tab. č.19 Poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti v mobilnom hospíci

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Celkový počet klientov	3	6	8	7	9	8	7
<i>Z toho mužov</i>	1	3	6	5	5	3	3
Priemerný vek klientov	67	70	75	83	81	79	78
Veková štruktúra klientov							
<i>Od 18 do 25 rokov</i>							
<i>Od 25 do 35</i>							
<i>Od 35 do 45</i>	1						
<i>Od 45 do 50</i>							
<i>Od 50 do 55</i>		2					
<i>Od 55 do 60</i>		1					
<i>Od 60 do 65</i>			1				
<i>Od 65 do 70</i>			2			2	
<i>Od 70 do 75</i>						1	1
<i>Od 75 do 80</i>	1		1	1	1		2
<i>Od 80 do 85</i>	1	2	2		4	2	2
<i>Od 85 do 90</i>		1	2	3	2	3	1
<i>Od 90 do 95</i>				3	2		1
<i>Nad 95</i>							
Počet klientov s trvalým pobytom v Spišských Vlachoch	1	3	3	2	2	3	2
Počet zamestnancov	3	3	3	3	3	3	3
<i>Z toho ženy</i>	3	3	3	3	3	3	3

Zdroj: dotazníkový prieskum

Poskytovatelia sociálnych služieb na území mesta

– *Social. Trans, n. o., Jarná 23, Spišské Vlachy*

Účelom neziskovej organizácie je poskytovanie všeobecne prospešných služieb v súlade so zákonom o sociálnych službách:

- sociálna služba v Zariadení podporovaného bývania v rozsahu § 34,
- sociálna služba v Zariadení pre seniorov v rozsahu § 35,
- sociálna služba v Domove sociálnych služieb v rozsahu § 38,
- sociálna služba v Špecializovanom zariadení v rozsahu § 39,
- podnikanie v rámci voľných živností.²⁷

²⁶Dostupné na: <https://www.sme.sk/c/2495598/tazko-chori-mozu-zostat-s-rodinou-vdaka-hospicu.html#ixzz5AN1xF1Hu>

²⁷Dostupné na: <http://socialtrans.excellence.sk/userfiles/downloads/dokumenty/Štatút%20n.o..pdf>

Social. Trans, n.o. je zariadenie poskytujúce sociálne služby pre mentálne postihnutých mužov v Domove sociálnych služieb a Zariadení podporovaného bývania.

Tab. č. 20 DSS, poskytovanie sociálnych služieb k 31.12. príslušného roka

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kapacita	20	20	20	20	20	20	20
Celkový počet klientov	20	20	20	20	19	20	20
Počet potenciónálnych klientov v poradovníku						1	3
Počet klientov s trvalým pobytom na území mesta	20	20	20	20	19	20	20
<i>Veková štruktúra klientov</i>							
<i>Od 18 do 25 rokov</i>							
<i>Od 25 do 35</i>	7	7	7	6	5	4	3
<i>Od 35 do 45</i>	8	8	6	6	6	7	7
<i>Od 45 do 50</i>	4	4	4	4	5	4	5
<i>Od 50 do 55</i>			2	3	3	4	4
<i>Od 55 do 60</i>						1	1
<i>Od 60 do 65</i>	1	1	1				
<i>Od 65 do 70</i>				1			
Priemerný vek klientov	39,4	40,4	41,4	42,4	42	43,9	44,9
Počet zamestnancov	9	8,9	8,4	9,6	10	10	10,5
Z toho počet opatrovateľov/liek	6	5,9	5,4	6,2	5,7	5,7	5,6
Z toho ženy	5,3	5,9	4,7	6,2	5,7	5,7	5,6
Počet sociálnych pracovníkov	0,8	0,2	0,2	0,2	0,2	0,8	0,8
Z toho ženy	0,8					0,8	0,8

Zdroj: dotazníkový prieskum

Tab. č. 21 Zariadenie podporovaného bývania, poskytovanie sociálnych služieb k 31.12. príslušného roka

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kapacita	10	10	15	15	15	15	15
Celkový počet klientov	10	10	14	15	15	15	15
Počet potenciónálnych klientov v poradovníku						1	2
Počet klientov s trvalým pobytom na území mesta	10	10	10	10	10	10	10
<i>Veková štruktúra klientov</i>							
<i>Od 18 do 25 rokov</i>			2	2	2	3	3
<i>Od 25 do 35</i>	3	3	4	3	2	2	1

<i>Od 35 do 45</i>	4	4	3	3	4	4	4
<i>Od 45 do 50</i>	1	1	2	2	2	2	2
<i>Od 50 do 55</i>	1	1	2	2			1
<i>Od 55 do 60</i>				2	4	2	3
<i>Od 60 do 65</i>	1	1	1	1	1	1	
<i>Od 65 do 70</i>						1	1
<i>Priemerný vek klientov</i>	40,8	41,8	32,9	43,1	44,1	42,7	43,7
<i>Počet zamestnancov</i>	3	2,9	5,8	6,7	6	5	6
Z toho počet opatrovateľov/liek	2	2	3,5	4	3,5	3,5	3,9
Z toho ženy	1,7	2	3,2	4	3,5	3,5	3,9
Počet sociálnych pracovníkov	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Z toho ženy	0,2					0,2	0,2

Zdroj: dotazníkový prieskum

Zo získaných údajov môžeme konštatovať, že kapacita oboch zariadení je stále naplnená a v posledných rokoch má zariadenie aj čakateľov v poradovníku. Priemerný vek klientov stúpa, tým je preukázané, že klientela zariadenia starne. Počet opatrovateľiek mierne vzrástol, sociálny pracovník vykonáva svoju činnosť úväzkovo. Prácu opatrovateľiek vykonávajú až na rok 2010 ženy. Social Trans n.o spolupracuje s mestom Spišské Vlachy pri príležitosti Vianočných trhov spojených s predajom výrobkov pochádzajúcich z vlastnej tvorby klientov Social. Trans n.o, a pri kultúrnych podujatiach, kde klienti zariadenia vystupujú s nacvičeným programom.

– *Spišská katolícka charita*

Ďalším poskytovateľom sociálnych služieb pre prijímateľov s pobytom je Spišská katolícka charita, **Dom Charitas sv. Damiána de Veuster**, Požiarnická 49, Spišské Vlachy poskytujú sociálne služby:

- v domove sociálnych služieb
- v zariadení podporovaného bývania
- v dennom stacionári – ambulantná forma

Formou rodinného bývania je poskytovaná pomoc chlapcom s mentálnym a fyzickým postihnutím vo veku nad 18 rokov z detských domovov z celého Slovenska alebo v špecifickej životnej situácii v Domove sociálnych služieb a v Zariadení podporovaného bývania.

Je to nová životná príležitosť pre klientov, ktorí by sa bez tejto pomoci stali bezdomovcami, prípadne tulákmi. Chlapci sú ubytovaní v dvojposteľových izbách s hygienickým zázemím. Kapacita domu je dvadsať klientov. Obyvatelia Domu Charitas majú každodenný pracovný, vzdelávací a relaxačný režim, ktorý však je výsostne podriadený potrebám, schopnostiam a vôli jeho obyvateľov. Klienti vyrábajú výrobky v pracovnej dielni, o ktoré môže mať záujem verejnosť a darom za tieto výrobky veľmi efektívne a zmysluplne pomôže kvalitnému životu v Dome Charitas.²⁸

²⁸Dostupné na: <https://caritas.sk/sluzby/dom-charitas-sv-damiana-de-veuster/>

Tab. č. 22 DSS - poskytovanie sociálnych služieb v priebehu príslušného roka

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kapacita				12	12	12	12
Celkový počet klientov				12	12	13	13
<i>Z toho muži</i>				10	10	13	13
Počet potenciónálnych klientov v poradovníku						1	
Počet klientov s trvalým pobytom na území mesta				1	1	1	1
<i>Veková štruktúra klientov</i>							
<i>Od 18 do 25 rokov</i>				2	2	1	1
<i>Od 25 do 35</i>				5	5	4	4
<i>Od 35 do 45</i>				2	2	1	2
<i>Od 45 do 50</i>				1	1	2	1
<i>Od 50 do 55</i>				1	1	2	2
<i>Od 55 do 60</i>						2	2
<i>Od 60 do 65</i>				1	1		
<i>Od 65 do 70</i>						1	1
Priemerný vek klientov				35	37	44	43
Počet zamestnancov				9	10	10	10
Z toho počet opatrovateľov/liek				5	6	6	6
Z toho ženy				2	3	4	4
Počet sociálnych pracovníkov				1	1	1	1
Z toho ženy				1	1	1	1

Zdroj: dotazníkový prieskum

Tab. č. 23 Zariadenie podporovaného bývania - poskytovanie sociálnej služby v priebehu príslušného roka

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kapacita				8	8	8	8
Celkový počet klientov				11	8	9	9
<i>Z toho muži</i>				11	8	9	9
Počet potenciónálnych klientov v poradovníku				1	1	2	
Počet klientov s trvalým pobytom na území mesta				2	1	2	2
<i>Veková štruktúra klientov</i>							
<i>Od 18 do 25 rokov</i>				3	2	2	1
<i>Od 25 do 35</i>				5	3	4	5

<i>Od 35 do 45</i>				1	1	1	1
<i>Od 45 do 50</i>							
<i>Od 50 do 55</i>					1	1	1
<i>Od 55 do 60</i>						2	2
<i>Od 60 do 65</i>				1	1	1	1
<i>Priemerný vek klientov</i>				31	33	34	38
<i>Počet zamestnancov</i>				9	10	10	10
Z toho počet opatrovateľov/liek				5	6	6	6
Z toho ženy				2	3	4	4
Počet sociálnych pracovníkov				1	1	1	1
Z toho ženy				1	1	1	1

Zdroj: dotazníkový prieskum

Denný stacionár

Poslaním denného stacionára je skvalitniť a zlepšiť život seniorov a osobám s ťažkým zdravotným, snaha o dosiahnutie najvyššieho možného rozvoja ich osobnosti, vyplniť voľný čas, vytvoriť podmienky pre zamedzenie osamelosti. Denný stacionár poskytuje pomoc pri odkázanosti na pomoc inej osoby, sociálne poradenstvo klientom a ich rodinným príslušníkom, sociálnu rehabilitáciu, stravovanie, zabezpečuje pracovnú terapiu, aktivizačné programy, dohľad nad užívaním liekov, atď.²⁹

Tab. č. 24 Denný stacionár - poskytovanie sociálnych služieb v priebehu príslušného roka

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
<i>Kapacita</i>				10	10	10	10
<i>Celkový počet klientov</i>				7	12	11	13
<i>Z toho muži</i>				1	4	5	4
<i>Počet potencionálnych klientov v poradovníku</i>							
<i>Počet klientov s trvalým pobytom na území mesta</i>				5	7	5	5
<i>Veková štruktúra klientov</i>							
<i>Od 18 do 25 rokov</i>				2	2	2	2
<i>Od 25 do 35</i>							
<i>Od 35 do 45</i>							
<i>Od 45 do 50</i>							
<i>Od 50 do 55</i>							
<i>Od 55 do 60</i>							
<i>Od 60 do 65</i>				1	1		
<i>Od 65 do 70</i>					1	2	1

²⁹Dostupné na: <https://caritas.sk/sluzby-caritas/ambulantne/#denne-stacionare-a-noclaharne>

<i>Od 70 do 75</i>				2	3	1	2
<i>Od 75 do 80</i>					2	2	3
<i>Od 80 do 85</i>				2	3	1	2
<i>Od 85 do 90</i>						2	2
<i>Od 90 do 95</i>						1	1
<i>Priemerný vek klientov</i>				64	65	69	71
<i>Počet zamestnancov</i>				2	3	3	3
Z toho počet opatrovateľov/liek				2	2	2	2
Z toho ženy				2	2	2	2
<i>Počet sociálnych pracovníkov</i>					1	1	1
Z toho ženy					1	1	1

Zdroj: dotazníkový prieskum

Spišská katolícka charita, ADS CHARITAS Spišské Vlasy, Požiarnická 49, Spišské Vlasy poskytuje okrem ošetrovateľskej starostlivosti aj sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriazniveho zdravotného stavu:

- opatrovateľskú službu
- požičiavanie pomôcok

Požičiavanie pomôcok, ide o požičiavanie týchto pomôcok: invalidný vozík, prenosné WC, výťahy, antidekubitné podložky, rehabilitačné pomôcky, barly, polohovacie postele, podložky pod chrbát, formovacie vankúše, oxigenerátor a iné. Obyvatelia alebo ich príbuzní si môžu tieto zdravotné pomôcky požičať na základe zmluvy o požičaní pomôcky za poplatok.

Tab. č. 25 Požičiavanie pomôcok - poskytovanie sociálnej služby v priebehu príslušného roka

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
<i>Celkový počet klientov</i>	3	4	3	5	6	7	16
<i>Z toho muži</i>	1	2	1	2	3	3	2
<i>Počet klientov s trvalým pobytom na území mesta</i>	1	1	1	2	2	2	2
<i>Veková štruktúra klientov</i>							
<i>Od 65 do 70</i>	1						
<i>Od 70 do 75</i>	1	1	1	1		1	
<i>Od 75 do 80</i>		1	1	2	2	3	2
<i>Od 80 do 85</i>	1	1	1	2	2	2	2
<i>Od 85 do 90</i>		1			1	1	2
<i>Od 90 do 95</i>						1	
<i>Priemerný vek klientov</i>	74	79	76	78	81	79	81

Zdroj: dotazníkový prieskum

Opatrovateľská služba

Tab. č. 26 Opatrovateľská služba - poskytovanie sociálnej služby v priebehu príslušného roka

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Celkový počet opatrovaných	3	3	3	20	27	32	33
<i>Z toho muži</i>	1	1	1	3	6	8	7
Počet potencionálnych opatrovaných v poradovníku				2	3	2	
Počet opatrovaných s trvalým pobytom na území mesta				3	8	6	6
<i>Veková štruktúra opatrovaných</i>							
<i>Od 55 do 60</i>					1		
<i>Od 60 do 65</i>					2	2	1
<i>Od 65 do 70</i>				1	5	7	5
<i>Od 70 do 75</i>	1	1	1	7	12	15	12
<i>Od 75 do 80</i>	2	2	1	8	5	9	13
<i>Od 80 do 85</i>			1	4	2		1
<i>Od 85 do 90</i>							1
Priemerný vek klientov	72	73	74	73	74	77	Nez.
Počet zamestnancov	2	2	2	17	23	26	28
Z toho počet opatrovateľov/liek	1	1	1	17	23	26	28
Z toho muži	1	1	1	2	3	4	3
Počet sociálnych pracovníkov							
Z toho ženy							

Zdroj: dotazníkový prieskum

Opatrovateľskú službu v sledovanom období na území mesta poskytovali ešte ďalší poskytovatelia sociálnych služieb:

- v roku 2015 -2016 Územný spolok SČK Spišská Nová Ves v počte 2 opatrovaní a jedna opatrovateľka,
- v 2017 OZ so Srdcom, Spišské Podhradie v počte 3 opatrovaní a 3 opatrovateľky.

Pri opatrovaní zdravotne postihnutých a chorých občanov je potrebné mať na zreteli skutočnosť, že mnohí príbuzní opatrojú svojich blízkych aj na základe poberania príspevku na opatrovanie podľa zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia.

7.3 Mesto ako poskytovateľ sociálnych služieb v praxi

7.3.1 Sociálna prevencia

Sociálna prevencia je odborná činnosť na predchádzanie a zabraňovanie príčin vzniku prehlbovania alebo opakovania porúch psychického, fyzického alebo sociálneho vývinu občana.

Primárna a sekundárna prevencia ako celok včasným odstraňovaním príčin slúži na predchádzanie vzniku nežiaducich spoločenských situácií. Zameranie sociálnej prevencie by malo byť základom predchádzania sociálnopatologických javov a krízových situácií v rodinách.

Vyhľadávacie, nápravné a rehabilitačné postupy na dosiahnutie pozitívnej zmeny spadajú pod kompetencie samosprávy, aby mohli v súčinnosti s rodinou zabezpečiť základné životné podmienky. Na to ale v samospráve často nie je dostatok vzdelaných a odborne fundovaných sociálnych pracovníkov. Problém je aj v nízkej výkonnosti našej ekonomiky, ktorá nedokáže zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na sociálnu prevenciu.

Mesto by mohlo v budúcnosti realizovať preventívne opatrenia prostredníctvom komunitných pracovníkov a pripraviť priestory na túto prácu, buď v existujúcich zariadeniach a v spolupráci s nimi, alebo vybudovať vlastné zariadenie podľa možnosti mesta.

7.3.2 Základné sociálne poradenstvo

Základné sociálne poradenstvo ako originálnu kompetenciu obce, poskytuje občanom sociálny pracovník mesta na 3,75 hod. úväzok. Sociálny pracovník mesta komunikuje s klientmi, úradmi a štátnymi inštitúciami; napomáha pri zabezpečovaní základných potrieb občanov, pri uplatňovaní a ochrane ich práv; poskytuje sociálno-poradenskú prácu prvého kontaktu vrátane klasifikácie problému a poradenského usmernenia; získava a spracúva informácie o sociálnej situácii občanov; zabezpečuje pomoc občanovi v nepriaznivej sociálnej situácii a voľbu postupov riešenia sociálnej pomoci občanovi pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov; vykonáva posudkovú činnosť na účely posudzovania odkázanosti na sociálnu službu a vydáva rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu; vyhotovuje návrhy VZN, resp. úpravy v prijatých VZN; vedie agendu štátnych sociálnych dávok, pri zanedbaní povinnej školskej dochádzky a odovzdáva nákupné poukážky zákonným zástupcom; vedie evidenciu príspevkov na stravovanie pre sociálne odkázaných.

Na zabezpečenie kompetencií obce v oblasti sociálnych služieb, vzhľadom na jej časovú náročnosť, rozsiahlosť a rôznorodosť je potrebné vytvoriť organizačné a personálne podmienky. V rámci organizačnej štruktúry mestského úradu sa jedná o samostatné oddelenie pre vykonávanie sociálnej posudkovej činnosti, poskytovanie sociálneho poradenstva a prevencie, poskytovanie opatrovateľskej služby a sociálnej služby v jedálni.

7.3.3 Posudková činnosť

Podľa ustanovenia § 48 zákona o sociálnych službách je **posudková činnosť** na účely poskytovania sociálnej služby uvedenej v § 34 až 41 je zdravotná posudková činnosť a sociálna posudková činnosť. Posudkovou činnosťou sa zisťuje odkázanosť fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím alebo fyzickej osoby s nepriaznivým zdravotným stavom na sociálnu službu v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a na opatrovateľskú službu.

Zdravotná posudková činnosť na účely posúdenia odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby je hodnotenie a posudzovanie zdravotného stavu fyzickej osoby a zmien zdravotného stavu fyzickej osoby, ktoré vykonáva zdravotnícky pracovník, ktorý spĺňa kvalifikačné predpoklady podľa § 84 ods. 21 a 22 na základe zmluvy s obcou.

Posudzujúci zdravotnícky pracovník pri výkone zdravotnej posudkovej činnosti vychádza z

lekárskeho nálezu, posudku, správy o priebehu a vývoji choroby a zdravotného postihnutia alebo výpisu zo zdravotnej dokumentácie (ďalej len „doklad poskytovateľa zdravotnej starostlivosti o nepriaznivom zdravotnom stave“) nie staršieho ako šesť mesiacov, ktoré predložila fyzická osoba, ktorá žiada o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu.

Na základe výsledkov posúdenia vypracuje posudzujúci zdravotnícky pracovník *zdravotný posudok*, ktorý obsahuje stupeň odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby a termín opätovného posúdenia zdravotného stavu fyzickej osoby.

Sociálna posudková činnosť na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu je posudzovanie

- a) individuálnych predpokladov fyzickej osoby,
- b) rodinného prostredia fyzickej osoby,
- c) prostredia, ktoré ovplyvňuje začlenenie fyzickej osoby do spoločnosti,
- d) odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch podľa prílohy č. 3 a prílohy č. 4 časti II a III zákona o sociálnych službách.

Výsledkom sociálnej posudkovej činnosti je sociálny posudok, ktorý obsahuje zoznam úkonov sebaobsluhy podľa prílohy č. 3, zoznam úkonov starostlivosti o svoju domácnosť a zoznam základných sociálnych aktivít podľa prílohy č. 4, pri ktorých je fyzická osoba odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby v porovnaní s fyzickou osobou rovnakého veku a pohlavia bez zdravotného postihnutia alebo nepriaznivého zdravotného stavu. Obsahom posudku je aj rozsah odkázanosti pri jednotlivých úkonoch podľa prvej vety vyjadrený predpokladaným rozsahom hodín v rámci určeného rozpätia podľa prílohy č. 3 písm. B, závery posúdenia podľa odseku 1 písm. a) až c) a dátum, čas a miesto vykonania sociálnej posudkovej činnosti.

Sociálnu posudkovú činnosť na účely posudzovania odkázanosti na sociálnu službu vykonáva sociálny pracovník obce alebo na základe poverenia obce sociálny pracovník právnickej osoby zriadenej obcou alebo založenej obcou. Sociálnu posudkovú činnosť môže obec zabezpečiť aj fyzickou osobou oprávnenou na výkon samostatnej praxe sociálneho pracovníka na základe zmluvy s obcou.³⁰

Nasledujúca tabuľka poukazuje na stav a vývoj sociálnej posudkovej činnosti za uplynulé obdobie v meste Spišské Vlachy. Najviac posudkovej činnosti bolo vykonanej v roku 2014. V porovnaní s rokom 2010, kedy sa začalo uvažovať s vytvorením sociálneho oddelenia je to viac ako trojnásobok.

V roku 2012 nebola podaná žiadna žiadosť zo strany obyvateľov. Počas pôsobnosti sociálneho oddelenia bolo podaných spolu 87 žiadostí na posúdenie odkázanosti na sociálnu službu a spolu bolo vydaných 105 rozhodnutí o odkázanosti na sociálnu službu. Občan podaním jednej žiadosti môže požiadať súčasne o posúdenie odkázanosti na poskytovanie sociálnej služby: v zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári a na opatrovateľskú službu.

Najviac žiadostí o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu bolo za sledované obdobie podané v roku 2014, kedy bolo vydaných aj najviac rozhodnutí. Oproti roku 2010 sa výkon sociálnej posudkovej činnosti za sledované obdobie v priemere zdvojnásobil.

Tab. č. 27 Evidencia sociálnej posudkovej činnosti

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet podaných žiadostí o posúdenie	6	12		11	22	11	14	17

³⁰Dostupné na: <http://www.epi.sk/zz/2008-448/znenie-20180101>

odkázanosti na sociálnu službu								
Z toho v Zariadení pre seniorov	6	3		7	6	3	6	6
Počet novo umiestnených v ZpS	4	2		5	3	2	6	4
Počet vydaných Rozhodnutí	6	11		16	24	15	19	20
Z toho na opatrovateľskú službu		8		4	16	7	9	10

Zdroj: sociálne oddelenie

7.3.4 Poskytovanie opatrovateľskej služby

Mesto Spišské Vlachy začalo poskytovať opatrovateľskú službu občanom mesta od 1.1.2003 na základe zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a VÚC.

V roku 2011 bolo mesto Spišské Vlachy zaradené do registra poskytovateľov sociálnych služieb na VÚC Košice podľa zákona o sociálnych službách. V súčasnosti všetky opatrovateľky spĺňajú kvalifikačné predpoklady v súlade so zákonom o sociálnych službách. Nasledujúca tabuľka poukazuje na poskytovanie opatrovateľskej služby mestom. Poskytovanie opatrovateľskej služby má mierne stúpajúci charakter. Vzhľadom na skutočnosť zvýšenej potreby opatrovateľskej služby, mesto ako poskytovateľ OSL umožňuje v spolupráci s ÚPSVaR vykonávať uchádzačom o zamestnanie dobrovoľnícku službu. V rámci dobrovoľníckej služby bolo v roku 2016 poskytnutých 1524 hodín OSL a v roku 2017 bolo poskytnutých 496 hodín OSL.

V súlade s ustanovením § 54 zákona o sociálnych službách sa prostredníctvom odľahčovacej sociálnej služby poskytuje alebo zabezpečuje sociálna služba fyzickej osobe, ktorá je opatrovaná fyzickou osobou v rámci príspevku na opatrovanie. Opatrovanej osobe sa teda poskytuje niektorá so sociálnych služieb za podmienok upravených zákonom (vrátane úhrady). V roku 2016 bola v rámci opatrovateľskej služby poskytnutá aj odľahčovacia služba v rozsahu 48 hodín.

Zároveň je potrebné zdôrazniť, že cieľom odľahčovacej služby je nevyhnutný odpočinok opatrovateľa, ktorý počas doby, kedy sa poskytuje sociálna služba opatrovanému, má zároveň nárok na príspevok na opatrovanie (financovaný zo zdrojov štátneho rozpočtu).

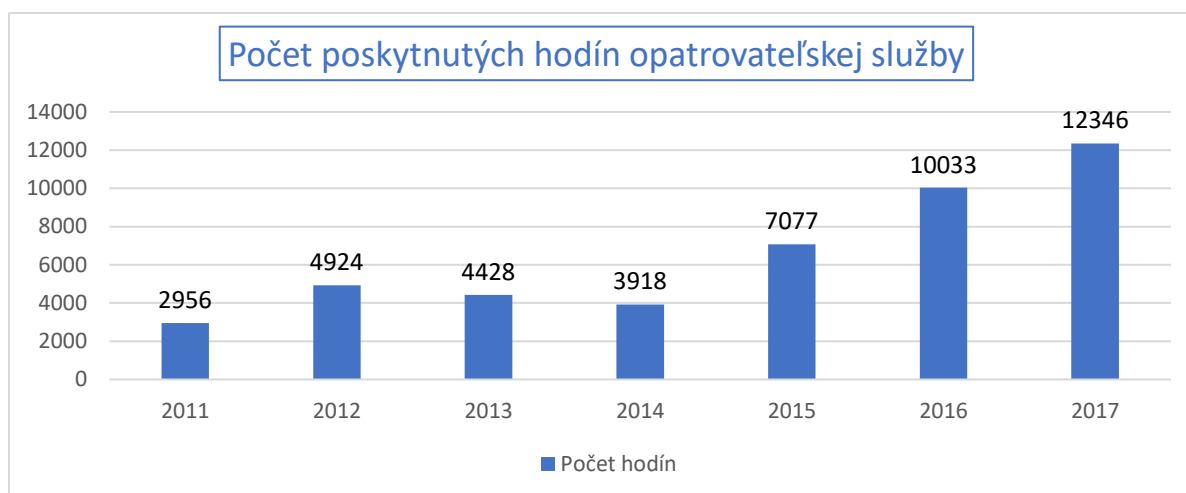
Tab. č. 28 Poskytovanie opatrovateľskej služby Mestom Spišské Vlachy od roku 2011

	2011*	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet opatrovaných	8	6	6	8	7	11	11
Z toho mužov	2	1	1	3	3	6	4
Priemerný vek opatrovaného k 31.12.	76	74	75	78,85	78,85	79,63	79,18
Počet opatrovateľov/liek	8	5	5	6	6	9	9
Počet opatrovateľov/liek prerátaných na plný úväzok	3,5	3	3	5,5	5,5	8,5	8,5
Počet poskytnutých hodín OSL	2956	4924	4428	3918	7077	10033	12346
Počet uzatvorených nových zmlúv o poskytovaní OSL	7	1		4	1	7	2
Počet ukončených zmlúv	2		2	1	1	6	2

Zdroj: sociálne oddelenie

* za obdobie od 6-12.2011

Poskytovanie opatrovateľskej služby na území mesta má stúpajúci charakter o čom svedčí nárast počtu poskytnutých hodín opatrovateľskej služby za sledované obdobie.

Graf č. 5 Počet poskytnutých hodín opatrovateľskej služby

Opatrovateľskú službu na území mesta v sledovanom období okrem Mesta Spišské Vlachy poskytovali našim občanom aj nasledovní poskytovatelia opatrovateľskej služby: ÚS SČK so sídlom v Spišskej Novej Vsi, Spišská Katolícka Charita a OZ so Srdcom so sídlom v Spišskom Podhradí. Takto je zabezpečená podmienka vlastného výberu poskytovateľa zo strany prijímateľa sociálnej služby.

K rozvoju a k rozšíreniu poskytovania OSL podstatne prispela realizácia Národného projektu podpora opatrovateľskej služby, do ktorého sa v rokoch 2014 – 2017 zapojili poskytovatelia opatrovateľskej služby na území mesta. V roku 2017 na území mesta bola opatrovateľská služba poskytnutá spolu 20 prijímateľom sociálnej služby.

Tab. č. 29 Poskytovanie opatrovateľskej služby – počet opatrovaných na území mesta Spišské Vlachy od roku 2011

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Mesto Spišské Vlachy	8*	6	6	8	7	11	11
Spišská Katolícka Charita				3	8	6	6
ÚS SČK Spišská Nová Ves					2	1	
OZ so Srdcom							3

Zdroj: sociálne oddelenie

* za obdobie od 6-12.2011

Analýza FP vynaložených v rozpočte na sociálnu oblasť v príslušnom roku

Obec je povinná poskytovať alebo zabezpečovať sociálne služby v rozsahu jej pôsobnosti uvedenej v § 80 písm. e) zákona o sociálnych službách. Nedostatok finančných prostriedkov nemôže byť dôvodom pre zamietnutie poskytovania sociálnej služby. Zdroje financovania sociálnych služieb (aj pre obce), sú upravené v ustanovení § 71 zákona o sociálnych službách.

Zabezpečenie finančných prostriedkov na sociálne služby v rozpočte mesta v období rokov 2011 až 2017 a skvalitňovanie sociálnych služieb v súlade s predpokladanými potrebami obyvateľov mesta bolo jednou z aktivít na dosiahnutie podpory udržania obyvateľov ich prirodzenom domácom prostredí. Vynaložené finančné prostriedky majú stúpajúcu tendenciu čo je úmerné počtu poskytnutých hodín opatrovateľskej služby a aj zvýšenej potrebe v oblasti sociálnych služieb zo strany občanov. Môžeme konštatovať, že právne vedomie občanov v rámci zákona o sociálnych službách rastie, čo je preukázané aj dopytom po sociálnych službách.

Tab. č. 30 Finančné prostriedky vynaložené mestom na sociálnu oblasť v celých eurách

FP/ rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
- zariadenie pre seniorov	1 739	----	----	----	----	----	----
Opatrovateľská služba	19 620	17 123	16 683	18 723	35 037	43 261	60 337
Podporné služby – jedáleň – príspevok na stravu	922	328	576	392	416	224	130
Zdravotná posudková činnosť	143	20	117	195	130	117	143
Základné sociálne poradenstvo Sociálna posudková činnosť Sociálna kuratela Priestupky na úseku školstva Osobitný príjemca šsd Výkon opatrovnictva Hmotná núdza	3 696	3 087	3 420	4 622	4 967	5 215	5 680
Klubová činnosť dôchodcov (údržba priestorov)	4 843	1 320	1 439	1 253	2 733	3 639	3 044
SPOLU:	30 963	21 878	22 235	25 186	43 283	52 456	69 334

Zdroj: finančné oddelenie

Okrem vlastných príjmov, ktoré mesto na poskytovanie sociálnych služieb dostáva zo štátneho rozpočtu vo forme zvýšených podielových daní o 2 % na obyvateľov nad 62 rokov, a z úhrad od prijímateľov sociálnej služby – opatrovateľská služba terénna, mesto v sledovanom období získalo financie z transferov v rámci projektov:

Národný projekt „Podpora opatrovateľskej služby“ I. a II. kolo (2014-2017),

Šanca na zamestnanie (2017),

Dobrovoľnícka služba (2016-2017).

Úhrada prijímateľa sociálnej služby sa v sledovanom období pohybovala v sume od 0,50 € do 1,99 € za 1 hodinu poskytnutej opatrovateľskej služby. Vďaka vyššie spomenutým projektom sa darilo udržať sumu úhrady za poskytovanie opatrovateľskej služby na úrovni 0,50 € do 30.04.2018.

Financovanie sociálnych služieb v zariadeniach pre seniorov poskytovaných neverejným poskytovateľom bolo v roku 2011 preplatené zo štátneho rozpočtu v Monitoringu za rok 2010, za rok 2011 v roku 2012 nebolo preplatené zo štátneho rozpočtu.

Tab. č. 31 Príjmy v sociálnej oblasti

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Monitoring ZpS za rok 2010	2 453	/	/	/	/	/	/
Z úhrad za poskytovanie OSL	2 245	2 380	2 248	6 111	6 194	4 913	6 193
NP „POS“	/	/	/	3 864	16 100	22 308	38 532
ÚPSVaR	99,60	/	/	/	/	593	4 969
SPOLU:	4 797,60	2 380	2 248	9 975	22 294	27 814	49 694

Zdroj: finančné oddelenie

Od 1.1.2018 nová povinnosť mesta poskytovať finančný príspevok na prevádzku a finančný príspevok pri odkázanosti neverejnemu poskytovateľovi sociálnych služieb, ak o poskytovanie sociálnych služieb neverejného poskytovateľa mesto požiadalo.

Činnosť miestnych organizácií

V meste pôsobí základná organizácia *Slovenského zväzu zdravotne postihnutých* s počtom členov 52 za rok 2017, z toho 27 mužov a 25 žien, priemerný vek člena je 65. Ich činnosť a aktivity sú zamerané na spoločensko-kultúrne a športové podujatia, zdravotné prednášky odborných lekárov a liečebné pobyty, výlety, bezpečnosť občanov v staršom veku, posedenia s jubilantmi, spoločné stretnutia členov v Michalovciach Úsmev ako dar.

Miestny spolok Slovenské červeného kríža mal v minulom roku počet členov 10 a ich aktivity boli vianočné trhy, kde prezentovali svoje ručné práce – predaj medovníkov, bezpríspevkový odber krvi – Jánska kvapka krvi a Študentská kvapka krvi. V rámci akcie Pomáhame potravinami s Kauflandom boli v spolupráci s mestom Spišské Vlachy rozdane potravinové balíky 10 rodinám nachádzajúcim sa v nepriaznivej sociálnej situácii.

Naši seniori svoje aktivity uskutočňujú pod záštitou *Miestnej organizácie JEDNOTY dôchodcov* pri rôznych príležitostiach, organizujú spoločné stretnutia ako je fašiangové alebo katarínske posedenie, prednášky, výlety a športové podujatia. V roku 2017 mala MO JEDNOTY dôchodcov 122 členov, z toho 44 mužov a 78 žien, priemerný vek člena bol 69 rokov. Najviac je zastúpená kategória 80-85 ročných v počte 41 členov. Od roku 2011 zaznamenala MO JEDNOTY dôchodcov nárast počtu svojich členov o viac ako 100 %.

Tab. č. 32 Počet členov a zloženie MO JEDNOTY dôchodcov.

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Celkový počet členov	51	63	81	101	121	124	122
<i>Z toho muži/ženy</i>	9/42	11/52	29/52	27/74	38/83	39/85	44/78
Priemerný vek členov	65	68	70	71	72	68	69
Veková štruktúra členov	/	/	/	/	/	/	/
Od 65 - 70				35	30	28	28
Od 70-75				25	37	41	35
Od 75-80				35	48	8	8
Od 80- 85				5	5	37	41
Od 85 -90						8	8
Od 95 vyššie				1	1	2	2

Zdroj: dotazníkový prieskum

8. ANALÝZA POTRIEB A ŽELANÍ OBYVATEĽOV V OBLASTI SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

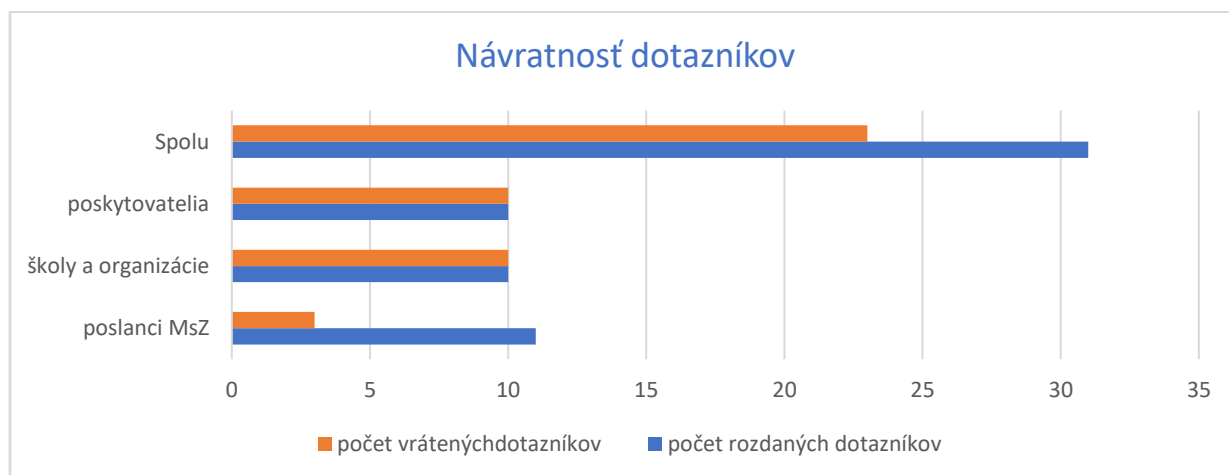
V našom meste bol v dňoch 29.01. – 9.02.2011 uskutočnený dotazníkový prieskum pre potreby spracovania Komunitného plánu sociálnych služieb na roky 2011-2018. Výsledky tohto prieskumu nestratili na aktuálnosti ani po siedmych rokoch. To sa potvrdilo aj pri vyhodnocovaní dát a informácii dotazníkového prieskumu uskutočneného v období od 5. marca do 30. apríla 2018. Pri aktualizácii KPSS na roky 2011-2018 (2020) sme sa opierali o informácie z poslaneckého prieskumu, kde bolo oslovených 11 poslancov Mestského zastupiteľstva mesta Spišské Vlachy a o informácie získané z dotazníkového prieskumu, do ktorého sa zapojili detský domov, školy a organizácie i poskytovatelia sociálnych služieb na území mesta.

Tab. č. 33 Prehľad dotazníkov

Počet rozposlaných dotazníkov:	31
vrátených	23
návratnosť v %	74 %

Zdroj: Sociálne oddelenie mesta Spišské Vlachy

Do poslaneckého prieskumu na účely aktualizácie KPSS sa zapojili a vrátili dotazníky 3 poslanci z 11 oslovených, čo predstavuje 27 % návratnosť dotazníkov. Za školy a organizácie sa zapojilo a vrátilo 10 účastníkov dotazníkového prieskumu z 10 oslovených respondentov, čo predstavuje 100 % návratnosť dotazníkov. Za poskytovateľov sociálnych služieb a ošetrovateľskej starostlivosti na území mesta sa zapojilo 10 poskytovateľov z 10 oslovených respondentov, čo predstavuje 100 % návratnosť dotazníkov. Celkom bolo rozdáných 31 dotazníkov z toho vrátených v počte 23, čo predstavuje 74 % návratnosť dotazníkov v dotazníkovom prieskume.

Graf č. 6 Vyhodnotenie návratnosti dotazníkov podľa oslovených respondentov.

Potrebné informácie v poslaneckom prieskume na účely aktualizácie sme zisťovali otázkami:

- 1.) Aká sociálna kategória občana sa vyskytuje vo Vašom obvode?
- 2.) Aký majú sociálny problém občania vo Vašom obvode?
- 3.) Využívajú občania vo Vašom obvode sociálne služby poskytované na území mesta? Ak áno, aké a koľké?
- 4.) Na ktoré oblasti sociálnych služieb by sa malo mesto v budúcnosti zamerať?
- 5.) Vaše podnety, postrehy, prípadné námety na spoluprácu v oblasti poskytovania sociálnych služieb.

6.) V rámci prevencie v sociálnej oblasti, aké zariadenia, resp. aktivity Vám v meste chýbajú?

Otázka č. 5 a č.6 bola v dotazníku pre školy, organizácie a poskytovateľov ako otázka č. 3 a č.4.

Tab. č. 34

Na otázku č.1: Aká sociálna kategória občana sa vyskytuje vo Vašom obvode?	
dôchodca žijúci sám	14
dôchodca zdravotne postihnutý	2
nezamestnaný	4
občan s telesným postihnutím	
osamelý rodič	
občan so zmyslovým postihnutím	
občan v hmotnej núdzi	1
občan s mentálnym postihnutím	
občan po výkone trestu	
občan s duševným ochorením	
občan bez prístrešia	
občan s chronickým, nevyliciteľným ochorením	1
mladý dospelý po náhradnej starostlivosti	
závislý na návykových látkach	1
obeť násilia	
občan žijúci sám	3
stará sa alebo bývam v jednej domácnosti s osobou / osobami hore uvedených kategórií	
iné	

Zdroj: Sociálne oddelenie mesta Spišské Vlachy – dotazníkový prieskum

Tab. č. 35

Na otázku č. 2: Aký majú sociálny problém občania vo Vašom obvode:	
s mobilitou (pohybom)	1
s uplatňovaním práva na vzdelanie	
s nedostupnosťou zdravotnej starostlivosti	1
so získaním zamestnania	1
so zabezpečením prípravy stravy	1
s potrebnou rehabilitáciou	1
so starostlivosťou o domácnosť	1
s bývaním	1
s vykonávaním seba obslužných prác	
s komunikáciou	
so zabezpečením osobnej starostlivosti o dieťa	
problém s uplatňovaním práv a právom chránených záujmov	
iné	

Zdroj: Sociálne oddelenie mesta Spišské Vlachy – dotazníkový prieskum
Tab. č. 36

Na otázku č. 3: Využívajú občania vo Vašom obvode sociálne služby poskytované na území mesta? Ak áno, aké a koľkí?	
Sociálne služby poskytované Spišskou Katolíckou Charitou	1
Opatrovateľskú službu	1
Poskytovanie sociálnej služby v jedálni	1

Zdroj: Sociálne oddelenie mesta Spišské Vlachy – dotazníkový prieskum

Tab. č. 37

Na otázku č. 4: Na ktoré oblasti sociálnej pomoci by sa malo mesto v budúcnosti zamerať? (vyberte max. 5 a ohodnoťte od 1 po 5, pričom 1. je priorita)	Poradie
Nocľaháreň	5
útulok	
domov na pol ceste	
nízkoprahové denné centrum	
zariadenie núdzového bývania	
pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného a pracovného života (sociálna služba v teréne, t.j. pomoc v rodine)	
poskytovanie soc. služby v zariadení dočasnej starostlivosti o deti	
poskytovanie sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu	
zariadenie podporovaného bývania	
zariadenie pre seniorov	
zariadenie opatrovateľskej služby	1,1
rehabilitačné stredisko (sociálna rehabilitácia, nie zdravotná)	1
domov sociálnych služieb (stupeň odkázanosti najmenej V, zariadenie pre nevidiacich,)	
špecializované zariadenie (zariadenie pre ťažko zdravotne postihnutých – parkinsonova choroba, hluchoslepota)	
denný stacionár	1
opatrovateľská služba	2,2
prepravná služba	2
sprievodcovská služba a predčítateľská služba	
tlmočnická služba	
požičiavanie pomôcok	
sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií	5
odľahčovacia služba	
poskytovanie soc. služieb v dennom centre seniorov (Klub dôchodcov)	3,3
integračné centrum (denné centrum pre osoby ohrozené vylúčením zo spoločnosti, napr. bezdomovci)	4

poskytovanie sociálnej služby v jedálni	
poskytovanie sociálnej služby v práčovni	
stredisko osobnej hygieny	
sociálne poradenstvo (poradenstvo v oblasti soc. vecí)	2
iné	

Zdroj: Sociálne oddelenie mesta Spišské Vlachy – dotazníkový prieskum

Na otázku, na ktoré oblasti sociálnej pomoci by sa mesto malo v budúcnosti zamerať respondenti preferovali na prvom mieste zariadenie opatrovateľskej služby, denný stacionár a rehabilitačné stredisko. Prioritou číslo 2 bola označená opatrovateľská služba, prepravná služba a sociálne poradenstvo. Prioritou č. 3 bolo označené poskytovanie sociálnych služieb v dennom centre seniorov. Prioritou č. 4 bolo označené integračné centrum a prioritou č. 5 nocľaháreň a sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií.

Z uvedenej analýzy potrieb je viditeľné, že v budúcnosti mesto musí rátať so zabezpečením vybudovania zariadenia sociálnych služieb alebo počítať v rozpočte s nákupom sociálnych služieb u registrovaných poskytovateľov sociálnych služieb.

Otázka č. 5 a č. 6 bola pre všetkých zúčastnených respondentov rovnaká. S poľutovaním však je treba konštatovať, že na tieto otázky uviedlo odpoveď iba 12 respondentov z 23 vrátených dotazníkov.

Na otázku č. 5: Vaše podnety, postrehy, prípadné námety na spoluprácu v oblasti poskytovania sociálnych služieb:

- prijať terénnych sociálnych pracovníkov na vyhľadávanie a sprostredkovanie prvého kontaktu u klienta, zber informácií = urýchlenie pomoci pre občana,
- pomoc starším občanom pri cestovaní na lekárske vyšetrenia, prepravná služba,
- väčšia informovanosť zo strany mesta vo vzťahu k mestom poskytovaným soc. službám (napr. besedy),
- činnosť klubu dôchodcov (denné centrum seniorov),
- zriadenie WC pre verejnosť,
- zabezpečovanie nákupov potravín a liekov pre starých a osamelých občanov,
- návštevy chorých a osamelo žijúcich občanov,
- spolupráca pri vytvorení „Materského centra“ pre mamičky s deťmi (napr. v priestoroch ŠKD na ZŠ počas víkendov), možnosť besied s lekárom, psychológom atď.,
- spolupráca so SČK – možnosť prepravy chorých ľudí na lekárske vyšetrenia.

Na otázku č. 6 V rámci prevencie v sociálnej oblasti, aké zariadenia, resp. aktivity Vám vo Vašom meste chýbajú?

- Špecializované sociálne poradenstvo
- Denný stacionár,
- Opatrovateľská služba,
- Denné centrum seniorov,
- ADOS,
- zriadenie klubovne (čajovne, knižnica...), kde by sa mohli stretávať všetky generácie,

- zriadenie klubovne pre deti a mládež, ktorá by bola v prevádzke počas víkendov a prázdnin,
- vytvorenie podmienok na zariadenie a integráciu všetkých znevýhodnených skupín-bezdomovci, drogovu závislí a tým ich zaradiť do spoločnosti, nájsť im nejakú prácu v meste aby získali pocit, že sú potrební,
- detské jasle,
- potreba nového obvodného lekára pre dospelých (nedostupnosť zdravotnej starostlivosti),
- priestor na ubytovanie v prípade núdze,
- byty nízkeho štandardu pre obyvateľov, ktorí sa ocitnú v zlej bytovej situácii alebo bez strechy nad hlavou,
- denné centrum so zameraním na soc. poradenstvo, záujmovú činnosť starých rodičov s vnúčatami,
- poskytnutie miestnosti na záujmovú a klubovú činnosť miestnych organizácií,
- viac kultúrnych a spoločenských akcií,
- viac športových akcií pre seniorov v Rudolfovej záhrade,
- zábavné podujatia pre seniorov,
- cez letné mesiace doprava Zahuru,
- športové aktivity pre mladých.

Z vyššie uvedených informácií, získaných v dotazníkovom prieskume vyplynulo, že občania sú naozaj málo informovaní o stave poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti a o stave poskytovania sociálnych služieb na území mesta alebo sa o danú problematiku vôbec nezaujímajú.

ADOS, Mobilný hospic, denný stacionár, opatrovateľská služba a donáška obedov je na území nášho mesta poskytovaná už niekoľko rokov. Každoročne je poskytovanie sociálnych služieb vyhodnocované v Správach o plnení Komunitného plánu sociálnych služieb, ktorá je predkladaná na rokovanie MsZ, je zverejnená na úradnej tabuli mesta a na web stránke mesta.

Potreba zriadenia denného centra seniorov je čiastočne uspokojovaná klubovou a záujmovou činnosťou MO JEDNOTY dôchodcov v nehnuteľnosti vo vlastníctve mesta na Jarnej 6. Sociálne poradenstvo v oblasti sociálnych služieb obyvateľom poskytuje sociálna pracovníčka mesta s 3,75 hodinovým úväzkom denne počas stránkových dní.

Od roku 2011 na území mesta okrem mesta ako poskytovateľa sociálnych služieb poskytovanie sociálnych služieb zabezpečovali a naďalej zabezpečujú aj iní neverejní poskytovatelia a to: Spišská Katolícka Charita, Slovenský červený kríž, OZ so Srdcom v rozsahu uvedenom v kapitole č. 7. Analýza poskytovateľov sociálnych služieb na území mesta. Centrum voľného času od svojho vzniku od 1.9.2012 sa venuje deťom nielen počas školského roka, ale pripravuje pre deti aktivity a podujatia aj počas školských prázdnin.

Z uvedeného vyplýva, že je potrebné v budúcnosti zamerať sa okrem vyššie spomínaných potrieb, aj na propagáciu poskytovania sociálnych služieb a na spoluprácu s ostatnými poskytovateľmi sociálnych služieb.

9. SWOT ANALÝZA

9.1 SWOT analýza pre oblasť sociálnych služieb v meste Spišské Vlachy.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">➤ organizovanie obecných prác mestom pre získanie prac. návykov nezamestnaných,➤ činnosť sociálneho oddelenia,➤ poskytovanie základného sociálneho poradenstva,➤ dostatočná kvalifikácia a vzdelanie sociálneho pracovníka,➤ fungujúci mechanizmus poskytovaní pomoci pri predchádzaní krízových situácií a pri ich riešení,➤ funkčná komisia sociálna, stavebná, kultúrna,➤ aktívny prístup seniorov k životu – organizovanie akcií pre seniorov,➤ existencia agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti s možnosťou poskytovania prepravnej služby a poskytovania pomôcok,➤ existencia Domova sociálnych služieb pre dospelých,➤ existencia zariadenia podporovaného bývania,➤ existencia denného stacionára,➤ spolupráca s SKCH a ostatnými poskytovateľmi soc. služieb,➤ existencia verejného zariadenia pre seniorov v okrese a kraji,➤ existencia základnej organizácie SČK,➤ existencia SZPP,➤ organizovanie voľno časových aktivít pre občanov zdravotne postihnutých,➤ poskytovanie opatrovateľskej služby v prirodzenom prostredí občana mestom a inými poskytovateľmi OSL,➤ nové žiadosti o prijatie do pracovného pomeru a tým rozšírenie opatrovateľskej služby o kvalifikované sily,➤ možnosť poskytnúť chýbajúce terénne odľahčovacie služby pre rodiny, ktoré sa starajú o člena so zdravotným postihnutím v rámci OSL,➤ možnosť využívať službu včasnej intervencie,➤ organizovanie spoločného stravovania,	<ul style="list-style-type: none">➤ vysoký percentuálny počet evidovanej nezamestnanosti,➤ vysoký počet poberateľov dávok v hmotnej núdzi,➤ nedostatok voľných pracovných miest v meste a okolí,➤ málo pracovných príležitostí pre zdravotne postihnutých občanov,➤ absencia investorov v meste,➤ zábrany občanov pri poskytovaní opatrovateľskej služby akceptovať opatrovateľskú službu nevykonanú blízkou osobou,➤ absencia siete sociálnych zariadení z hľadiska druhu a kapacity,➤ nedostatočná bezbariérovosť komunikácii a objektov,➤ chýbajúce zariadenie opatrovateľskej služby,➤ neexistujúce zariadenia pre seniorov v meste,➤ absencia spolupráce s VÚC v oblasti sociálnych služieb,➤ slabá informovanosť o možnostiach využitia poskytovaných sociálnych služieb v meste,➤ slabá informovanosť a vedomie obyvateľstva o sociálnych službách, podmienkach poskytnutia, nároku a úhrady za sociálnu službu,➤ chýbajúca záchytná stanica pre ľudí pod vplyvom alkoholu,➤ chýbajúce denné centrum pre seniorov,➤ chýbajúce komunitné centrum pre matky s deťmi,➤ nedostatok finančných prostriedkov v rozpočte mesta na sociálnu oblasť,➤ ukončenie NP „POS“ apríl 2018,➤ absencia terénnych sociálnych pracovníkov,➤ nízky úväzok sociálneho pracovníka

<ul style="list-style-type: none"> ➤ existencia donáškovej služby obedov, ➤ dostatočné kapacity v jedálni na poskytovanie sociálnej služby v jedálni, ➤ skúsenosti s prípravou projektov v iných oblastiach a v oblasti poskytovania opatrovateľskej služby, ➤ skúsenosti s tvorbou komunitného plánu sociálnych služieb, 	
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately preventívnou formou. ➤ existujúce sociálne služby v regióne. ➤ trend výstavby a zriaďovania nízko kapacitných zariadení. ➤ trend posilňovania terénnych sociálnych služieb. ➤ trend posilňovania rodiny k plneniu jej základných funkcií. ➤ podpora legislatívy. ➤ cielené partnerstvá a spolupráca. ➤ združovanie kapacít a zdrojov. ➤ registrácia soc. služieb na VÚC. ➤ vzdelávanie v sociálnej oblasti. ➤ tvorba ďalších projektov v oblasti sociálnej práce. ➤ možnosť čerpania finančných zdrojov z ESF a ÚPSVaR ➤ využitie dobrovoľníctva pri akciách niektorých organizácií. ➤ možnosť poskytovania OSL formou dobrovoľníckej služby. ➤ možnosť zapojiť sa do projektov v oblasti poskytovania sociálnych služieb. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ nárast počtu neúplných rodín. ➤ nárast rozvodovosti. ➤ nárast počtu neospravedlnených vymeškaných hodín pri plnení povinnej školskej dochádzky – záškoláctvo. ➤ nárast alkoholizmu a užívania drog medzi deťmi a mládežou. ➤ migrácia za prácou do zahraničia. ➤ odchod celých rodín, doma zostávajú iba občania v poproduktívnom veku. ➤ nedostatok voľných a cenovo prístupných bytov pre mladých - migrácia mladých rodín za bývaním do väčších miest. ➤ odchod terajších investorov do iných oblastí – nárast nezamestnanosti. ➤ zvyšujúci sa trend rastu cien a ekonomicky oprávnených nákladov za poskytované sociálne služby a tým zvyšovanie ich nedostupnosti. ➤ zvyšujúci sa počet občanov trvalo odkázaných na sociálnu pomoc a sociálne služby. ➤ starnutie populácie mesta, tým sa zväčšuje tlak na rozvoj a rozšírenie soc. služieb v meste. ➤ nárast rómskej populácie v meste. ➤ povinnosť mesta poskytovať finančný príspevok na prevádzku neverejnému poskytovateľovi sociálnych služieb. ➤ nedostatok vlastných finančných zdrojov pre rozvoj a poskytovanie soc. služieb v rozpočte mesta.

SWOT analýza je dôležitou súčasťou marketingového plánovacieho procesu. Predstavuje syntézu čiastkových analýz. SWOT analýza nepredstavuje záverečnú etapu strategickej analýzy, ale nástroj orientácie pri vnímaní strategickej pozície (Lesáková, 2001). SWOT analýza predstavuje koncepčné východisko pre systematickú analýzu. Zameriava sa na charakteristiku kľúčových faktorov. Analýza je výsledkom uskutočnených čiastkových analýz a východiskom pre určenie stratégie vzhľadom na štyri hlavné parametre. Na posúdenie vzájomných vzťahov jednotlivých faktorov je možné použiť diagram SWOT analýzy .

10. PREDSTAVA BUDÚCNOSTI SOCIÁLNYCH SLUŽIEB – STANOVENIE PRIORÍT A CIEĽOV ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

VÍZIA

Poskytovať kvalitné a dostupné sociálne služby občanom, skutočne odkázaným na pomoc inej fyzickej osoby. Zabrániť sociálnemu vylúčeniu osôb a udržať ich v ich prirodzenom rodinnom prostredí.

Strategický cieľ:

Zabezpečenie kvalitných a dostupných sociálnych služieb pre občanov mesta, ktorí sú odkázaní na pomoc inej fyzickej osoby.

Špecifické ciele:

- 1. Poznať plány a predstavy poskytovateľov sociálnych služieb na území mesta.**
- 2. Sociálne služby bližšie k občanom, aby ľudia čo najdlhšie zotrvali vo svojom prirodzenom prostredí.**
- 3. Podpora ľudskej a občianskej dôstojnosti občanov so zdravotným postihnutím a seniorov mesta Spišské Vlachy.**
- 4. Vyššia kvalita soc. služieb, čo sa prejaví väčšou rôznorodosťou služieb, ktoré budú primeranejšie uspokojovať individuálne potreby a chrániť práva ľudí v sociálnej núdzi.**

10.1 Stanovenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb v meste

Na základe uvedenej analýzy sociálnej situácie občanov mesta Spišské Vlachy a poskytovaných služieb si mesto stanovuje hlavné ciele KPSS:

1. Podporiť zotrvanie občanov mesta v ich prirodzenom prostredí

Aktivity na dosiahnutie cieľa:

- 1.1 Rozširovanie a skvalitňovanie opatrovateľskej služby pre občanov v súlade s ich potrebami a zákonom o sociálnych službách.**
- 1.2 Rozširovanie podporných sociálnych služieb pre starých a osamelých občanov – donáška obedov.**
- 1.3 Zabezpečenie sociálnej služby v jedálni.**
- 1.4 Spolupráca s ostatnými poskytovateľmi sociálnych služieb na území mesta.**
- 1.5 Propagácia sociálnych služieb zo strany mesta potencionálnym prijímateľom sociálnych služieb.**
- 1.6 Podpora vzniku zariadení na území mesta, poskytujúcich sociálne služby s pobytom (ZpS, ŠZ, ZOSL,DS).**

2. Zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb a sociálneho poradenstva poskytovaných mestom.

Aktivity na dosiahnutie cieľa:

2.1 Na výkon opatrovateľskej služby zamestnávanie pracovníkov s príslušným vzdelaním alebo akreditovaným kurzom opatrovateľskej činnosti.

2.2 Posilnenie samostatného sociálneho oddelenia mesta, kde budú pracovať zamestnanci s požadovaným vzdelaním v zmysle zákona o sociálnych službách.

3 Vytvoriť organizačné a materiálne podmienky na realizáciu úloh mesta podľa zákona o sociálnych službách a komunitného plánu sociálnych služieb.

Aktivity na dosiahnutie cieľa:

3.1 Zabezpečenie registrácie nových podporných sociálnych služieb.

3.2 Zabezpečenie finančných prostriedkov na sociálne služby v rozpočte mesta na roky 2018 až 2021 a skvalitňovanie sociálnych služieb v súlade s predpokladanými potrebami obyvateľov mesta.

11. ČASOVÝ PLÁN REALIZÁCIE KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB MESTA

Plánované ciele a aktivity zamerané na realizáciu komunitného plánu sociálnych služieb mesta v období 2018 až 2020 a budú zabezpečované nasledovne:

Cieľ č. 1

Aktivity budú plnené priebežne, podľa potrieb a odkázanosti občanov na pomoc inej fyzickej osoby

Cieľ č. 2

Aktivity budú realizované priebežne pri prijímaní nových pracovníkov opatrovateľskej služby.

Cieľ č.3

Aktivita 3.1 (z bodu 9.1) bude realizovaná podľa možností a potrieb.

Aktivita 3.2 (z bodu 9.1) bude realizovaná každoročne pri zostavovaní rozpočtu mesta na ďalší rozpočtový rok.

12. SPÔSOB VYHODNOCOVANIA PLNENIA KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB MESTA

Plnenie zámerov, cieľov a opatrení, ktoré vyplývajú z KPSS mesta Spišské Vlachy, bude vyhodnocované raz ročne na zasadnutí mestského zastupiteľstva.

Na rokovanie mestského zastupiteľstva bude predkladaná správa o plnení úloh KPSS mesta Spišské Vlachy, o aktuálnej situácii a aktualizácii úloh mesta v oblasti sociálnych služieb podľa platného zákona o sociálnych službách na budúce obdobie po uplynutí kalendárneho roka.

Zásady uplatňovania KPSS

- KPSS je **základným rozvojovým dokumentom**, na ktorý sa musí prihliadať pri profilovaní všetkých rozvojových a rozvoj podporujúcich aktivít v oblasti sociálnych služieb.
- KPSS je **záväzným pre tvorbu rozpočtu mesta** a jeho aktivity sú premietnuté do rozpočtu mesta.
- KPSS je **základným podkladom pre tvorbu sociálnych projektov**.
- KPSS je po jeho schválení **základným rozvojovým dokumentom pre mesto**.
- KPSS je rozvojový dokument, ktorého aktivity mesto **priamo realizuje** (mesto ako realizátor), alebo **vytvára a podporuje vytvorenie podmienok na ich realizáciu** (mesto ako iniciátor, partner) inými subjektmi v prospech sociálneho rozvoja mesto.
- KPSS je rozvojový **usmerňujúci dokument pre všetky subjekty** existujúce, či majúce aktivity **na území mesta**, ktoré chcú realizovať činnosti sociálneho rozvojového charakteru (podnikateľské subjekty, odborné organizácie, štátne orgány, mimovládny sektor.)
- KPSS je **otvorený, verejne dostupný dokument**, priebežne aktualizovaný a reagujúci na prichádzajúce podnety, príležitosti a zmeny vnútorného a vonkajšieho prostredia.
- Za implementáciu, aktualizáciu a komunikáciu KPSS **sú zodpovedné volené a výkonné orgány samosprávy mesta**.

13. ZÁVER

Komunitný plán je metóda, pomocou ktorej môžeme plánovať obsah a rozsah sociálnych služieb tak, aby zodpovedali špecifikám nášho mesta a potrebám našich občanov. Snahou mesta je, aby sme postupne v ďalšom období zabezpečovali úlohy a ciele stanovené v Komunitnom pláne sociálnych služieb.

Komunitný plán sociálnych služieb mesta Spišské Vlachy je výsledkom spolupráce Mesta Spišské Vlachy jeho zástupcov a zamestnancov, škôl, detského domova, organizácii a poskytovateľov sociálnych služieb na území mesta a občanov, ktorí sú prijímateľmi sociálnych služieb.

Aktualizácia KPSS bola pripravovaná na základe stretnutí riadiacej skupiny, pracovných skupín, individuálnych konzultácií, spoločných dialógov, partnerstva a kooperácie. Komunitný plán sociálnych služieb je legislatívne záväzným dokumentom, je zároveň otvorený potrebám občanov mesta, participácii poskytovateľov sociálnych služieb.

Plánovanie sociálnych služieb v meste akým sú Spišské Vlachy, je priebežný proces. Komunitný plán sociálnych služieb je výstup, ktorý je potrebné priebežne aktualizovať v súvislosti s meniacou sa legislatívou a situáciou v sociálnej oblasti. Menšie a malé mestá, akým je aj naše mesto, nemôžu mať kapacitu na poskytovanie širokej škály sociálnych služieb pre rôzne cieľové skupiny. Je preto vhodné hľadať možnosti regionálnej spolupráce poskytovateľov sociálnych služieb.

Komunitný plán sociálnych služieb je vypracovaný v súlade s Národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb v rokoch 2016 – 2020, so zákonom č. o sociálnych službách.

Najpodstatnejšou fázou stratégie komunitného plánu bola analýza stavu poskytovateľov sociálnych služieb na území mesta, okresu a kraja a analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb získaných prostredníctvom respondentov zúčastnených v dotazníkovom prieskume ako aj ďalších obyvateľov mesta Spišské Vlachy s prihliadnutím na analýzu sociologických a demografických údajov občanov mesta.

Kvalita života občanov a ich sociálna stránka je v záujme mesta Spišské Vlachy. V rámci poskytovania sociálnych služieb občanom je dôležitá snaha využívať také nástroje, ktoré umožnia občanovi zotrvať čo najdlhšie v prirodzenom rodinnom prostredí. Zámerom mesta je aby potreby občanov boli vhodnou formou pomoci a starostlivosti uspokojené a viedli k podpore občana v jeho nezávislom a zmysluplnom živote.

Ďakujeme všetkým, ktorí sa aktívne zúčastňovali na aktualizácii komunitného plánu sociálnych služieb, za ich tvorivý prístup a spoluprácu.

Aktualizácia Komunitného plánu sociálnych služieb mesta Spišské Vlachy pre roky 2011 – 2018 (2020) bola schválená uznesením Mestského zastupiteľstva mesta Spišské Vlachy č. /VI/ 2018 dňa2018.

Eubomír Fifik
primátor mesta

Na tvorbe komunitného plánu sociálnych služieb sa podieľali:

Lubomír Fifik – primátor mesta

JUDr. Ing. Stanislav Kandrik, LL.M – prednosta

PaedDr. Marcela Satmáryová – zástupkyňa primátora mesta

Ing. Radoslav Leščáni – poslanec

Mgr. Vladimír Baloga – poslanec

Mgr. Branislav Legát – poslanec

Ing. Juraj Jánošík – poslanec

Ing. Ivan Suchý – poslanec

Peter Klocek – poslanec

Ing. Rastislav Bečker – poslanec

Mgr. Monika Koperdáková – poslankyňa

Bc. Daniela Pacovský – poslanec

Pavol Kičín – poslanec

Mgr. Marta Tomašková – zamestnankyňa MsÚ

Mgr. Viera Hanigovská – zamestnankyňa MsÚ

Mgr. Mária Dzurillová – sociálny pracovník mesta

Občania mesta Spišské Vlachy

Poskytovatelia sociálnych služieb na území mesta:

Základné školy na území mesta

Detský domov

ZO JEDNOTY dôchodcov

MS SČK

ZO SZZP

Riadiaca pracovná skupina:

Ing. Radoslav Leščáni

Peter Klocek

Mgr. Vladimír Baloga

Ing. JUDr. Stanislav Kandrik

Bc. Alena Sajdáková

Mgr. Mária Dzurillová

Spracovateľ:

Mgr. Mária Dzurillová